

АНАЛІТИЧНА ЗАПИСКА
ТРАВЕНЬ 2026 РОКУ

АРХІТЕКТУРА ВІДБУДОВИ УКРАЇНИ:

ТРАНСФОРМАЦІЯ ПІДХОДІВ
І КЛЮЧОВІ ВИКЛИКИ

HEINRICH BÖLL STIFTUNG
КИЇВ
Україна

АРХІТЕКТУРА ВІДБУДОВИ УКРАЇНИ: ТРАНСФОРМАЦІЯ ПІДХОДІВ І КЛЮЧОВІ ВИКЛИКИ

АНАЛІТИЧНА ЗАПИСКА. ТРАВЕНЬ 2026 РОКУ

Ця аналітична записка узагальнює результати дослідження процесів відбудови України у 2025 – на початку 2026 року та відображає позицію авторів щодо ключових тенденцій, підходів і викликів у формуванні політики відновлення.

У публікації проаналізовано еволюцію стратегічних, фінансових та інституційних механізмів відбудови, зокрема роль Плану України в межах Ukraine Facility, розвиток системи публічних інвестицій, міжнародну координацію та інституційну архітектуру управління відновленням.

Окремим фокусом дослідження є зелена відбудова України. У записці розглядається інтеграція екологічних і кліматичних принципів у процеси відновлення.

Водночас у записці окреслено ключові системні виклики, зокрема обмежену стратегічну узгодженість, складність багаторівневої координації та неповну інтеграцію різних стейкхолдерів у процеси прийняття рішень.

Аналітична записка підготовлена Ресурсно-аналітичним центром "Суспільство і довкілля" в рамках проекту «Процеси зеленої відбудови України: аналіз та адвокація» за підтримки представництва Фонду ім.Г.Бюлля в Україні.

Автори/-ки:

Зоряна Козак, старша аналітикиня Ресурсно-аналітичного центру «Суспільство і довкілля»

Володимир Волошанюк, залучений експерт Ресурсно-аналітичного центру «Суспільство і довкілля»

Наталія Андрусевич, голова правління Ресурсно-аналітичного центру «Суспільство і довкілля»

© Представництво Фонду ім. Г. Бюлля в Україні, 2026

© РАЦ «Суспільство і довкілля», 2026

ЗМІСТ

5 РЕЗЮМЕ

9 ВСТУП

12 РОЗДІЛ 1. СТРАТЕГІЧНІ ТА ПРАВОВІ РАМКИ ВІДБУДОВИ УКРАЇНИ

- 13 1.1. Міжнародний рівень
- 15 1.2. Національний рівень
- 18 1.3. Секторальні програми відновлення та пріоритизація
- 20 1.4. Формування стратегічної рамки відбудови: бачення міжнародних партнерів та прифронтових громад

23 РОЗДІЛ 2. ФІНАНСОВІ ТА ІНВЕСТИЦІЙНІ ІНСТРУМЕНТИ ВІДНОВЛЕННЯ

- 24 2.1. Національна архітектура фінансування: ключові зміни
- 26 2.2. Міжнародні процеси фінансування відновлення України
- 28 2.3. Фінансові аспекти відбудови: бачення основних стейхолдерів

31 РОЗДІЛ 3. ІНСТИТУЦІЙНІ ТА КООРДИНАЦІЙНІ МЕХАНІЗМИ ВІДБУДОВИ

- 32 3.1. Інституційна архітектура та координація відбудови на національному рівні
- 34 3.2. Міжнародні координаційні механізми
- 36 3.3. Неурядовий вплив на процеси відбудови
- 37 3.4. Інституційні виклики управління відбудовою: бачення основних стейхолдерів

40

РОЗДІЛ 4. ПРОЦЕСИ ВІДНОВЛЕННЯ ГРОМАД І РЕГІОНІВ В УКРАЇНІ

41

4.1. Напрями реформування відновлення регіонів та громад

43

4.2. Програмна підтримка відновлення на рівні громад та регіонів

45

4.3. Участь громадян і роль громад у відбудові: бачення основних стейкхолдерів

47

РОЗДІЛ 5. ІНТЕГРАЦІЯ ЗЕЛЕНОГО ВІДНОВЛЕННЯ У ПРОЦЕС ВІДБУДОВИ УКРАЇНИ

48

5.1. Стратегічні та правові підходи до зеленого відновлення в Україні

50

5.2. Міжнародна підтримка зеленого відновлення

52

5.3. Громадянське суспільство: від адвокації до реалізації проєктів зеленого відновлення

54

5.4. Зелена відбудова: бачення основних стейкхолдерів

57

ВИСНОВКИ

61

РЕКОМЕНДАЦІЇ

67

ДОДАТОК

Словник процесів, інституцій та програм відновлення України

РЕЗЮМЕ

Аналітична записка присвячена оцінці трансформації архітектури відбудови України у 2025 – на початку 2026 року, а також виявленню ключових тенденцій, системних викликів і можливостей для підвищення ефективності цього процесу.

Відбудова України відбувається в умовах триваючої повномасштабної війни, що визначає її як одночасно процес відновлення, адаптації та трансформації. У цей період сформувалася більш структурована система стратегічних, фінансових та інституційних інструментів, однак вона залишається фрагментованою та багаторівневою. Відсутність єдиної довгострокової стратегічної рамки ускладнює узгодження пріоритетів і ефективне використання ресурсів, попри наявність ключових інструментів, таких як План України в межах Ukraine Facility.

СТРАТЕГІЧНІ РАМКИ: МІЖ СТРУКТУРОВАНІСТЮ І ФРАГМЕНТАЦІЄЮ

У 2025 – на початку 2026 року стратегічне планування відбудови набуло більшої інституціоналізації, зокрема через інтеграцію відбудови у державні політики, розвиток системи публічних інвестицій і посилення ролі Плану України як центрального рамкового документа. Водночас відсутність єдиного затвердженого стратегічного документа загаль-

нонаціонального рівня призводить до існування паралельних політик і програм, що не формують цілісної моделі розвитку.

Поява ініціативи Ukraine Prosperity Plan свідчить про усвідомлення цієї проблеми, однак станом на початок 2026 року вона залишається на етапі політичного узгодження і не виконує функції повноцінної стратегічної рамки.

ФІНАНСУВАННЯ ВІДБУДОВИ: ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ТА ОБМЕЖЕННЯ

У сфері фінансування відбудови відбувається перехід до більш системного підходу. Реформа управління публічними інвестиціями закладає основу для прозорішого та більш структурованого планування через єдиний проєктний портфель,

стандартизовані процедури відбору та цифрові інструменти управління.

На міжнародному рівні спостерігається консолідація донорської підтримки навколо великих

механізмів, зокрема Ukraine Facility та Ukraine Investment Framework. Водночас ключовим структурним викликом залишається недостатній рівень залучення приватного капіталу. Попри

запуск механізмів страхування воєнних ризиків і розвиток державно-приватного партнерства, повноцінна система управління ризиками для інвесторів ще не сформована.

ІНСТИТУЦІЙНА АРХІТЕКТУРА: СКЛАДНІСТЬ КООРДИНАЦІЇ

У 2025 році сформувалася багаторівнева система координації відбудови, яка поєднує національні інституції, міжнародні платформи та донорські механізми. На міжнародному рівні ця система є відносно узгодженою, тоді як на національному рівні зберігається складність

координації, дублювання функцій і обмежена інтеграція різних акторів.

Окремим викликом є недостатньо інституціо-налізована участь громадянського суспільства та бізнесу у процесах прийняття рішень, що обмежує інклюзивність і підзвітність відбудови.

ВІДНОВЛЕННЯ ГРОМАД І РЕГІОНІВ: ЗРОСТАННЯ РОЛІ СТІЙКОСТІ

Процеси відновлення на місцевому рівні дедалі більше інтегруються з реформами регіональної політики, децентралізації та євроінтеграції. Одним із ключових трендів стало посилення фокусу на стійкості громад, зокрема через розроблення планів стійкості та адаптацію до безпекових викликів.

Водночас спроможність громад до підготовки та реалізації проєктів залишається обмеженою, що створює ризики нерівномірного доступу до фінансування. Відповіддю на це стає зростання ролі міжнародної технічної допомоги та інституційної підтримки.

ЗЕЛЕНЕ ВІДНОВЛЕННЯ: МІЖ ДЕКЛАРАЦІЯМИ І СИСТЕМНІСТЮ

Зелений вимір відбудови поступово інтегрується у політики та інструменти, зокрема через вимоги міжнародних партнерів і євроінтеграційні процеси. Водночас відсутність рамкового законодавства і єдиної політики зеленого відновлення призводить до фрагментації підходів.

Євроінтеграція залишається ключовим драйвером просування екологічних стандартів, однак цей процес значною мірою базується на зовнішніх стимулах. Внутрішній суспільний запит на зелене відновлення ще не сформований у достатній мірі.

КЛЮЧОВІ СИСТЕМНІ ВИКЛИКИ

Аналіз дозволяє виокремити кілька взаємопов'язаних системних викликів:

- відсутність єдиної довгострокової стратегічної рамки;
- фрагментованість політик і інструментів відбудови;
- складність багаторівневої координації;
- обмежена інституційна спроможність на місцевому рівні;
- недостатній рівень залучення приватного капіталу;
- слабка інтеграція зеленого виміру на системному рівні;
- обмежена участь громадянського суспільства у прийнятті рішень.

ОСНОВНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Для підвищення ефективності відбудови та інтеграції її зеленого виміру пропонуються такі ключові напрями дій:

1

Формування довгострокової стратегічної рамки розвитку України, яка інтегрує відбудову, економічну трансформацію та євроінтеграцію, із закріпленням зеленого відновлення як наскрізного принципу.

2

Посилення верховенства права та інституційної спроможності як передумови залучення приватних інвестицій, зокрема через реалізацію євроінтеграційних реформ.

3

Розвиток спроможності громад у підготовці та реалізації проєктів відбудови, включно з підтримкою з боку агенцій регіонального розвитку та інтеграцією євроінтеграційного виміру на місцевому рівні.

4

Забезпечення прозорості та підзвітності використання коштів, зокрема через розширення доступу до інформації про реалізацію Ukraine Facility та запровадження консолідованої звітності.

5

Прийняття рамкового законодавства про зелене відновлення та формування єдиної політики у цій сфері.

6

Посилення інституційної основи екологічної політики, зокрема через відновлення профільного міністерства та розширення його мандату.

7

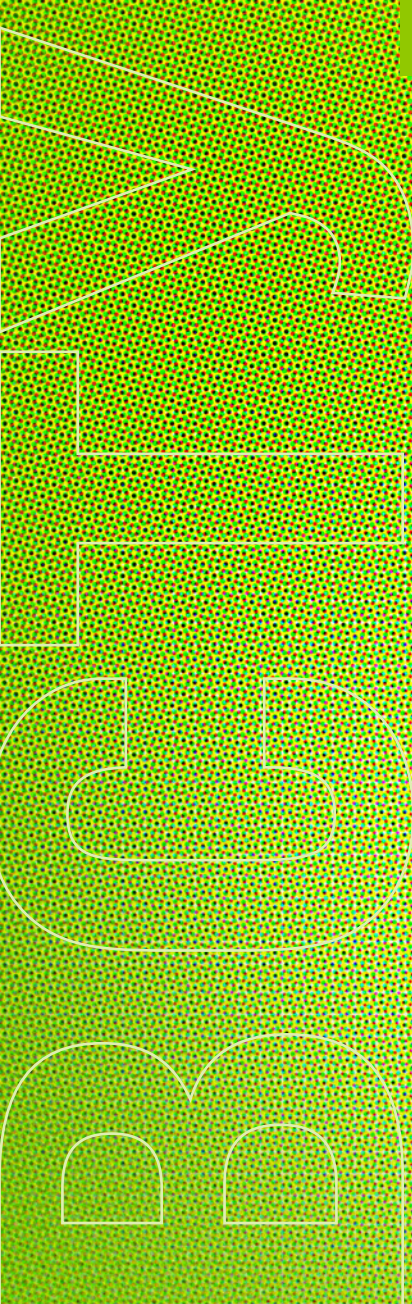
Формування внутрішнього суспільного запиту на зелене відновлення через системну комунікацію та демонстрацію його практичних вигод.

8

Посилення екологічного компоненту та участі громадянського суспільства у наступному Плані України.

9

Запровадження системного моніторингу виконання міжнародних домовленостей, зокрема в рамках Конференцій з відновлення України та ReBuild Ukraine.

ВСТУП

ВСТУП

Повномасштабна війна росії проти України спричинила безпрецедентні руйнування інфраструктури, житлового фонду, економіки та довкілля. Водночас процеси відновлення країни розпочалися ще під час війни і вже сьогодні охоплюють широкий спектр заходів – від відновлення критичної інфраструктури та житла до підтримки економічної активності та модернізації громад. Таким чином, **відбудова України є не лише майбутнім викликом, а процесом, який фактично триває в режимі реального часу.**

Упродовж 2025 року – на початку 2026 року в Україні сформувалася більш структурована, але водночас фрагментована система стратегічних і фінансових інструментів відбудови. Попри наявність ключових рамок, зокрема Плану України в межах Ukraine Facility, а також розвиток нових ініціатив, включаючи Ukraine Prosperity Plan, процес відновлення залишається розпорошеним між різними політиками, програмами та інституціями. Це ускладнює формування цілісного бачення відбудови, узгодження пріоритетів і забезпечення ефективної координації між державою, міжнародними партнерами, бізнесом і громадами.

Водночас сучасний етап відбудови характеризується поступовим переходом від реагування на наслідки руйнувань до формування довгострокових підходів, що поєднують відновлення з економічною трансформацією, євроінтеграцією та досягненням цілей сталого розвитку. У цьому контексті відбудова дедалі більше розглядається не лише як відновлення

зруйнованого, але як можливість для структурної модернізації країни, зокрема через впровадження енергоефективних рішень, розвиток циркулярної економіки та інтеграцію екологічних стандартів Європейського Союзу.

У цих умовах особливого значення набуває не лише аналіз формальних політик і інструментів, але й розуміння того, як ключові зацікавлені сторони оцінюють процеси відбудови, які виклики вони ідентифікують та які пріоритети вважають визначальними. Відбудова України є багаторівневим процесом, у якому взаємодіють різні актори – органи державної влади, місцеве самоврядування, міжнародні партнери, бізнес і громадянське суспільство. Відповідно, ефективність цього процесу значною мірою залежить від узгодженості їхніх підходів, наявності спільного бачення та здатності враховувати різні інтереси й обмеження.

Ця аналітична записка підготовлена Ресурсно-аналітичним центром «Суспільство і довкілля» як частина ширшого дослідження процесів відбудови України. Її метою є проаналізувати ключові стратегічні рамки, фінансові та інвестиційні інструменти, а також секторальні пріоритети відновлення, і водночас доповнити цей аналіз розумінням позицій різних груп стейкхолдерів, які безпосередньо залучені до процесів відбудови або взаємодіють із ними.

Документ поєднує два взаємодоповнювальні підходи. З одного боку, він базується на аналізі нормативно-правових актів, стратегічних документів, міжнародних ініціатив і наявних

аналітичних оцінок щодо відбудови України. З іншого боку, він інтегрує результати якісного дослідження – серії фокус-групових дискусій – які дозволяють відобразити практичний досвід, оцінки та очікування ключових стейкхолдерів. Важливо, що результати цих обговорень не винесені в окремий розділ, а включені до відповідних тематичних частин записки, що дозволяє безпосередньо поєднати політичний аналіз із реальними позиціями учасників процесу відбудови.

У межах дослідження було проведено серію тематичних фокус-груп (лютий - березень 2026 року) за участі представників ключових груп стейкхолдерів: територіальних громад (зокрема прифронтових і тилкових), організацій громадянського суспільства, включаючи екологічні та інші профільні організації, а також міжнародних партнерів. Такий підхід дозволив охопити різні рівні управління та різні інституційні перспективи щодо процесів відбудови.

Обговорення будувалися навколо заздалегідь підготовленого набору тез, що охоплювали ключові аспекти відбудови, зокрема питання фінансування, прозорості та підзвітності, ролі приватного сектору, участі громадян і необхідності інтеграції екологічних підходів. Додатково для кожної групи формулювалися специфічні питання, які дозволяли глибше дослідити особливості їхнього досвіду та бачення.

Такий дизайн дослідження забезпечив можливість порівняльного аналізу позицій різних груп стейкхолдерів, а також дозволив поєднати загальні тенденції з більш деталізованим розумінням окремих аспектів відбудови. Водночас результати фокус-груп слід інтерпретувати з урахуванням методологічних обмежень.

Зокрема, як якісний метод дослідження, фокус-групи не є статистично репрезентативними і відображають передусім спектр позицій і аргументів учасників, а не їхню кількісну поширеність.

Включення результатів фокус-груп до аналітичної записки має кілька цілей. По-перше, це дозволяє перевірити аналітичні висновки на відповідність практичному досвіду учасників процесу відбудови. По-друге, це дає змогу виявити потенційні розриви між формальними політиками та їхнім сприйняттям і реалізацією на практиці. По-третє, це допомагає ідентифікувати питання, які потребують додаткової уваги з боку політиків і міжнародних партнерів.

Структурно аналітична записка побудована за тематичним принципом і охоплює ключові аспекти процесу відбудови, зокрема стратегічні рамки, фінансові та інвестиційні інструменти, а також секторальні пріоритети. У кожному з розділів, де це доречно, інтегровано результати фокус-групових обговорень, що дозволяє розширити аналітичну перспективу та доповнити її оцінками стейкхолдерів.

Таким чином, цей документ має на меті не лише систематизувати наявну інформацію про процеси відбудови України, але й запропонувати більш комплексне бачення, яке поєднує аналіз політик і інструментів із розумінням позицій ключових учасників цього процесу. Такий підхід дозволяє глибше ідентифікувати системні виклики, оцінити ризики та можливості, а також сформулювати основу для подальших рекомендацій щодо підвищення ефективності, прозорості та сталості відбудови України.

РОЗДІЛ 1

СТРАТЕГІЧНІ ТА ПРАВОВІ РАМКИ
ВІДБУДОВИ УКРАЇНИ

РОЗДІЛ 1

СТРАТЕГІЧНІ ТА ПРАВОВІ РАМКИ ВІДБУДОВИ УКРАЇНИ

Упродовж 2025 року – на початку 2026 року стратегічні та правові рамки відбудови України стали більш структурованими, однак зберігали фрагментований характер. Центральним інструментом фактично залишався План України в межах Ukraine Facility, який поєднує реформи, інвестиції та фінансування, але не замінює повноцінного комплексного плану відбудови.

Водночас ініціатива зі створення Ukraine Prosperity Plan свідчить про усвідомлення потреби у формуванні нової довгострокової рамки, однак станом на початок 2026 року вона ще не була оформлена як цілісний стратегічний документ.

На національному рівні 2025 рік позначився переходом від загальних підходів до більш прикладних інструментів управління, зокрема запровадженням середньострокового планування публічних інвестицій, формуванням Єдиного проєктного портфеля, посиленням секторальної пріоритезації та оновленням підходів до регіональної політики. Водночас ключовим викликом залишається перехід від набору окремих програм і механізмів до єдиної, узгодженої та адаптивної системи стратегічного управління відбудовою.

1.1 МІЖНАРОДНИЙ РІВЕНЬ

У 2025 році міжнародний вимір відбудови України ще більше змістився від логіки короткострокової допомоги до середньо- та довгострокових програм, які поєднують підтримку реформ, інвестиції та євроінтеграційні процеси.

За даними RDNA5 (Швидка оцінка завданої шкоди та потреб на відновлення), станом на 31 грудня 2025 року загальні потреби у відновленні та відбудові України оцінювалися у 588 млрд дол. США на наступне десятиліття. Для порівняння, за оцінками RDNA4 роком раніше цей показник становив 524 млрд дол. США, тобто лише за один рік потреби зросли ще на 64 млрд дол. США.

Центральною міжнародною рамкою відбудови України залишається інструмент **Ukraine Facility**, а її операційним ядром – **План України** (Ukraine Plan), який Європейська Комісія визначає як комплексну стратегію реформ і інвестицій на наступні чотири роки. Саме через цей механізм ЄС поєднує бюджетну підтримку, інвестиційні інструменти, технічну допомогу та впровадження реформ, що фактично робить План України основним міжнародно визнаним стратегічним документом відбудови на середньострокову перспективу.

У 2025 році було оновлено План України. Зміни були підготовлені Урядом України у співпраці з Європейською Комісією та затверджені протягом року. Це свідчить про адаптивний характер Плану України, який коригується з урахуванням нових викликів і змін у процесі реалізації реформ та відбудови.

Зокрема, оновлення Плану передбачало уточнення індикаторів виконання реформ, коригування строків їх реалізації, а також перегляд окремих інвестиційних пріоритетів і послідовності заходів. Такий підхід зумовлений

необхідністю узгодження Плану України з фактичними темпами впровадження реформ, бюджетними можливостями держави та умовами міжнародного фінансування, яке прив'язане до досягнення конкретних результатів.

Водночас, на нашу думку, процес внесення змін до Плану України не був достатньо відкритим і інклюзивним. Інформація про підготовку змін була оприлюднена у вигляді одного повідомлення на сайті Мінекономіки, без проведення повноцінних консультацій із громадянським суспільством та експертним середовищем. Крім того, строк для подання пропозицій становив менш ніж один тиждень, що суттєво обмежило можливості для змістовного та якісного залучення стейкхолдерів до процесу формування ключового стратегічного документа відбудови.

Наприкінці 2025 року та на початку 2026 року реалізація Плану України зіткнулася з суттєвими викликами. За даними моніторингу RRR4U, станом на кінець 2025 року Україна не виконала щонайменше 14 індикаторів Плану на загальну суму понад 3,9 млрд євро, причому найбільша частка невиконаних зобов'язань припала на IV квартал. Частина цих індикаторів стосувалася ключових реформ у сферах державного управління, енергетики та антикорупційної політики. Це створює ризики як для своєчасного отримання фінансування від ЄС, так і для загальної логіки реалізації Плану України.

Однією з причин такої ситуації стала політична та парламентська нестабільність наприкінці 2025 року – на початку 2026 року, що проявлялася у затримках із ухваленням необхідних законодавчих рішень та блокуванні частини реформ. Таким чином, практика реалізації Плану України продемонструвала його

суттєву залежність від внутрішньополітичної стабільності, яка є критичним чинником ефективності всієї системи міжнародної підтримки відбудови.

Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) у своєму огляді 2026 року окреслила одну з ключових проблем у процесі відбудови: участь українських представників у донорських механізмах не завжди відображає узгоджену загальнодержавну позицію. За [оцінкою](#) ОЕСР, це послаблює здатність України ефективно пріоритизувати ресурси відповідно до єдиної національної стратегії. Таким чином, міжнародні партнери вказують на дефіцит більш консолідованої стратегічної рамки відбудови, попри наявність Плану України.

У рамках Української платформи донорів (Ukraine Donor Platform) у квітні 2025 року Україна представила [пріоритети](#) відновлення на 2025 рік, до яких було віднесено енергетику, тепlopостачання, водopостачання і санітарію, житло та транспорт. Водночас Європейська Комісія наголосила, що підтримка ЄС має узгоджуватися з пріоритетами, визначеними Урядом України, а розвиток ефективної, прозорої та скоординованої системи управління публічними інвестиціями є критично важливим для успішної відбудови. Це свідчить про поступовий перехід від підходу, заснованого на окремих донорських проєктах, до більш системної моделі, що ґрунтується на загально-урядовому пріоритезуванні.

Показовим є приклад Швейцарії. У лютому 2025 року Федеральна рада Швейцарії [ухвалила](#) Ukraine Country Programme 2025-2028 як стратегічну рамку першої фази довгострокової підтримки України. Програма передбачає загальний обсяг фінансування у 5 млрд швейцарських франків на період 2025-2036 років, з яких 1,5 млрд зарезервовано до 2028 року. Водночас вона спирається на План

України, що додатково підтверджує його роль як центрального та найбільш всеосяжного стратегічного документа відбудови.

Водночас на початку 2026 року з'явилися ознаки формування нової спроби створення єдиної стратегічної рамки післявоєнної відбудови України – так званої **Дорожньої карти процвітання** (Ukraine Prosperity Plan). За інформацією Мінекономіки, цей документ має на меті сформувавши цілісне стратегічне бачення відбудови та економічного розвитку України на десятирічну перспективу.

Уряд України розпочав серію консультацій з ключовими міжнародними партнерами – зокрема країнами G7, Європейським Союзом, США, а також представниками НАТО – щодо формування та узгодження параметрів цього документа. Важливо, що Ukraine Prosperity Plan [позиціонується](#) як спільна ініціатива України та її основних партнерів, покликана поєднати завдання відновлення, економічного зростання та інтеграції до європейського і євроатлантичного простору.

[За повідомленнями ЗМІ](#), у межах цієї ініціативи розглядаються амбітні параметри підтримки України, зокрема значні обсяги інвестицій та прискорення євроінтеграційних процесів. Це свідчить про прагнення перейти від логіки відновлення після руйнувань до довгострокової моделі економічного розвитку.

У стратегічному вимірі поява Ukraine Prosperity Plan може розглядатися як друга спроба з початку повномасштабної війни сформувати єдину комплексну програму післявоєнної відбудови та розвитку України. Якщо у 2022 році таку роль мав План відновлення України, який не був доведений до стадії повноцінної імплементації, то у 2026 році спостерігається нова спроба сформувати узгоджене бачення, що поєднує внутрішні пріоритети України з позиціями ключових міжнародних партнерів.

Станом на початок 2026 року Ukraine Prosperity Plan перебуває на стадії політичного узгодження і не має статусу затвердженого стратегічного документа. Відсутність оприлюдненого проєкту та чітко визначеної структури свідчить про те, що ця ініціатива наразі залишається радше політичною концепцією, ніж повноцінним інструментом стратегічного планування.

У 2025 році суттєво трансформувалася американський вимір підтримки України, зокрема у сфері відбудови, що пов'язано зі зміною адміністрації США та інавгурацією 47-го Президента Дональда Трампа. Вже 30 квітня 2025 року США та Україна підписали угоду про створення Американсько-українського інвестиційного фонду відбудови (United States – Ukraine Reconstruction Investment Fund), який Міністерство фінансів США визначає як інструмент економічного партнерства, спрямований на прискорення відновлення України. Наприкінці 2025 року Американська міжнародна

корпорація з фінансування розвитку (DFC) [повідомила](#), що фонд уже повністю функціонує і готовий переходити до опрацювання перших інвестицій у 2026 році.

Щодо переговорного треку Україна-США-росія, доступні офіційні джерела дають підстави для обережного висновку: питання післявоєнної відбудови України не було оформлено як окремий автономний напрям переговорів, однак поступово інтегрується у ширший контекст мирного процесу.

У спільній заяві США та України від 23 листопада 2025 року прямо [зазначено](#) готовність працювати над досягненням миру, який забезпечить Україні «безпеку, стабільність і відбудову». Водночас питання відбудови розглядається не ізольовано, а у зв'язці з гарантіями безпеки, енергетичною стабільністю та довгостроковим економічним розвитком як складова ширшої рамки мирного врегулювання.

1.2 НАЦІОНАЛЬНИЙ РІВЕНЬ

Станом на початок 2026 року в Україні відсутній єдиний затверджений стратегічний документ, що визначає комплексну рамку відбудови. Попри те, що відповідний [процес](#) було ініційовано ще у 2022 році, він так і не трансформувалася у повноцінний інструмент стратегічного планування. Водночас окремі елементи бачення відновлення формуються в межах різних політик, секторів і програм. Однак їх фрагментований характер ускладнює формування цілісної системи пріоритетів і довгострокового планування відбудови України.

У 2025 році стратегічне планування діяльності Уряду у сфері відбудови характеризувалося певною інституційною динамікою, зумовленою,

зокрема, зміною складу Кабінету Міністрів у липні. Це знайшло відображення у затвердженні двох Планів пріоритетних дій Уряду (ППДУ), які демонструють еволюцію підходів до відновлення – від більш концентрованого до системно інтегрованого.

Зокрема, [ППДУ](#) від 18 лютого 2025 року містить окремий розділ «Відбудова зруйнованого», який включав 15 конкретних кроків, що свідчить про виокремлення відбудови як самостійного напрямку державної політики.

Натомість [План пріоритетних дій](#) від 10 вересня 2025 року демонструє перехід до більш комплексної та інтегрованої моделі, у межах

якої відбудова вже не виокремлюється в окремий блок, а пронизує низку операційних цілей державної політики.

Зокрема, заходи, пов'язані з відбудовою, інтегровані у такі напрями, як:

- залучення міжнародної фінансової, технічної та політичної підтримки для відновлення та розвитку;
- наближення державної регіональної політики до принципів політики згуртованості ЄС;
- ефективне управління публічними інвестиціями;
- раціональне використання ресурсів із урахуванням екологічних аспектів;
- відновлення та збереження об'єктів культури і культурної спадщини;
- залучення іноземної фінансової допомоги в умовах воєнного стану та після його завершення;
- реінтеграція прифронтових і деокупованих територій;
- адаптація транспортної сфери до європейських стандартів, зокрема у сфері сталого розвитку;
- підвищення енергоефективності житлової та соціальної інфраструктури.

Така трансформація свідчить про поступовий перехід від секторального до горизонтального підходу, коли відбудова розглядається не як окремий напрям, а як наскрізний елемент усіх ключових політик держави.

На державному рівні 2025 рік став періодом формування більш структурованої архітектури пріоритетних публічних інвестицій. Ключовим документом у цьому контексті є [Середньостроковий план](#) пріоритетних публічних інвестицій держави на 2026-2028 роки, затверджений Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 2 липня 2025 року № 671-р. Подальшим

кроком у цьому напрямі стало схвалення 29 серпня 2025 року Стратегічною інвестиційною радою [Єдиного проєктного портфеля](#) публічних інвестицій держави на 2026 рік.

Ключовими пріоритетами портфеля визначено підвищення стійкості критичної інфраструктури, забезпечення безперервності надання базових послуг населенню та підтримку логістики для економіки.

Зокрема, портфель охоплює такі напрями:

- муніципальна інфраструктура та послуги (Мінрозвитку) – 40 (26 програм, 14 проєктів);
- транспорт (Мінрозвитку) – 53 (6 програм, 47 проєктів);
- енергетика (Міненерго) – 55 (55 проєктів);
- Муніципальна інфраструктура та комунальні послуги – 46 (28 програм, 18 проєктів);
- охорона здоров'я (МОЗ) – 24 (11 програм, 13 проєктів);
- освіта і наука (МОН) – 11 (9 програм, 2 проєкти);
- житло (Мінрозвитку) – 5 (5 програм);
- соціальна сфера (Мінсоцполітики) – 4 (2 програми, 2 проєкти);
- довкілля (Мінекономіки) – 5 (2 програми, 3 проєкти);
- Громадська безпека – 2 (2 проєкти);
- публічні послуги та цифровізація (Мінцифри) – 1 (1 програма);
- публічні фінанси (Мінфін) – 1 (1 проєкт);
- правова діяльність та судочинство (Мін'юст) – 2 (2 проєкти).

Важливо зазначити, що при формуванні Єдиного проєктного портфеля публічних інвестицій держави на 2026 рік враховувалися результати швидкої оцінки потреб (RDNA4), План України в межах Ukraine Facility, а також пріоритети, визначені у рамках Української платформи донорів.

КІЛЬКІСТЬ ПРОЄКТІВ І
ПРОГРАМ ЗА СЕКТОРАМИ

□ ПРОГРАМИ
■ ПРОЄКТИ

DREAM Аналітика.
Дані станом на 24.04.2026

Водночас, на нашу думку, саме План України залишається центральним і фактично єдиним комплексним документом як на міжнародному, так і на національному рівнях, який поєднує реформну, інвестиційну та фінансову складові.

До важливих державних рішень 2025 року належить також [План заходів](#) на 2025-2027 роки з реалізації Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки, затверджений Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 25 вересня 2025 року № 1047-р. Документ охоплює 101 завдання з визначеними індикаторами, строками реалізації та джерелами фінансування. Значна частина заходів прямо або опосередковано пов'язана з процесами відбудови.

Зокрема, йдеться про такі напрями, як:

- стимулювання розвитку територій;
- реінтеграція деокупованих територій;
- захист і відновлення довкілля;
- інтеграція внутрішньо переміщених осіб;
- розвиток транспортної та енергетичної інфраструктури;
- формування комфортних громад;
- застосування інвестиційних інструментів регіональної політики.

Постановою Кабінету Міністрів України від 12 грудня 2025 року № 1686 було [внесено зміни](#) до Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки. Зокрема, Уряд офіційно визначив поняття прифронтових територій, закріпив безпековий підхід до реалізації державної регіональної політики, а також інтегрував принцип «відбудувати краще, ніж було» (build back better).

Також 12 грудня 2025 року було затверджено [Державну програму](#) розвитку міжнародного територіального співробітництва на 2025-2027 роки. Програма передбачає підтримку зеленого та цифрового переходу, сприяння економічному відновленню та інтеграції до ЄС, а також зміцнення екологічної безпеки і розвиток транскордонного співробітництва.

Крім того, Міністерство економіки у 2025 році [повідомляло](#) про роботу спільно з міжнародними партнерами над підготовкою інвестиційної, промислової та експортної стратегій. Зокрема, йдеться про підвищення економічної складності промисловості та розвиток циркулярної економіки.

1.3

СЕКТОРАЛЬНІ ПРОГРАМИ ВІДНОВЛЕННЯ ТА ПРІОРИТИЗАЦІЯ

Секторальна структура потреб у відбудові України відображає як масштаби руйнувань, спричинених повномасштабною війною, так і пріоритети державної політики відновлення. [За оновленою оцінкою](#) RDNA5, станом на початок 2026 року загальні потреби у відбудові залишаються значними та характеризуються вираженою секторальною концентрацією.

Найбільші потреби зосереджені у транспортному секторі – понад 96 млрд дол. США, що відображає масштабні руйнування дорожньої, залізничної та логістичної інфраструктури. Далі за обсягами йдуть енергетичний сектор (майже 91 млрд дол. США), житловий сектор (близько 90 млрд дол. США), торгівля та промисловість (понад 63 млрд дол. США), а також сільське

господарство (понад 55 млрд дол. США). Окремим значним напрямом є гуманітарно-безпековий компонент, зокрема розмінування та управління вибухонебезпечними залишками війни, потреби в якому оцінюються майже у 28 млрд дол. США.

Така структура свідчить про комплексний характер потреб у відбудові України, що охоплюють як відновлення критичної інфраструктури, так і забезпечення базових умов функціонування економіки та життєдіяльності населення. Водночас концентрація потреб у транспортному, енергетичному та житловому секторах визначає їх як ключові пріоритети державної політики відновлення.

У 2025 році в Україні сформувалася система пріоритезації відбудови, що базується на поєднанні безпекових факторів, економічної доцільності та соціальних потреб. У цьому контексті енергетика визначилася як один із ключових пріоритетів відновлення. Енергетичний сектор став центральним напрямом відбудови як через масштабні руйнування інфраструктури, так і через його критичну роль у забезпеченні функціонування економіки, промисловості та базових потреб населення.

Упродовж опалювального сезону 2025/2026 років енергетична інфраструктура України зазнала масштабних системних атак з боку агресора. За даними Міністерства енергетики України, значна частина генеруючих потужностей була пошкоджена або знищена, зокрема об'єкти теплової та гідроенергетики, що суттєво вплинуло на енергетичний баланс країни. У цих умовах відновлення енергетики набуло характеру безперервного процесу, який поєднує аварійні ремонти, оперативне відновлення та довгострокову модернізацію інфраструктури.

Пріоритетними напрямками відбудови енергетичного сектору стали:

- відновлення генеруючих потужностей, зокрема у теплової та гідроенергетики;
- розвиток розподіленої генерації як більш стійкої моделі енергопостачання;
- підвищення енергоефективності;
- інтеграція до енергетичних ринків Європейського Союзу.

Окремо слід відзначити появу нових міжнародних форматів координації підтримки енергетичного сектору. Зокрема, було започатковано регулярні зустрічі у форматі так званих «енергетичних Рамштайнів» (Energy Support Coordination Mechanism), які об'єднують міжнародних партнерів для координації допомоги енергетиці України. Показово, що раніше формат «Рамштайн» застосовувався переважно для координації оборонної підтримки. У 2025 році аналогічний підхід було інституціоналізовано і в енергетичній сфері, що підкреслює її стратегічне значення у контексті відбудови.

У межах міжнародної підтримки через Фонд підтримки енергетики України (Energy Support Fund for Ukraine) станом на кінець 2025 року обсяг залучених коштів перевищив 500 млн євро, а сам механізм став одним із ключових інструментів швидкого фінансування відновлювальних робіт.

Паралельно розширювалася співпраця з міжнародними фінансовими організаціями, зокрема ЄБРР, Світовим банком та ЄІБ, які фінансували проєкти з відновлення генеруючих потужностей, мережевої інфраструктури та розвитку нових енергетичних спроможностей.

Важливим трендом 2025 року стало поступове зміщення фокусу від відновлення пошкоджених об'єктів до модернізації енергетичного сектору

за принципом «відбудувати краще, ніж було» (build back better). Це передбачає розвиток децентралізованої генерації, збільшення част-

ки відновлюваних джерел енергії, а також поглиблення інтеграції до європейського енергетичного ринку ENTSO-E.

1.4

ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЧНОЇ РАМКИ ВІДБУДОВИ: БАЧЕННЯ МІЖНАРОДНИХ ПАРТНЕРІВ ТА ПРИФРОНТОВИХ ГРОМАД

Результати обговорень свідчать, що відсутність комплексного стратегічного плану відбудови не сприймається міжнародними партнерами як ключовий бар'єр для їх участі. Хоча в окремих секторах існує певна невизначеність і брак довгострокового планування, загалом Україна вже має базові стратегічні рамки, сформовані в умовах війни, децентралізації та євроінтеграційних зобов'язань. Учасники наголошували, що в нинішніх умовах стратегічне бачення неминуче є адаптивним і формується поступово, з урахуванням змінної безпекової ситуації.

Натомість основними викликами для міжнародних партнерів залишаються інші фактори. Передусім це безпекові ризики, які безпосередньо впливають на готовність інвестувати та реалізовувати довгострокові проєкти. Важливу роль також відіграють інституційна спроможність українських партнерів, стабільність правил гри та наявність ефективних фінансових інструментів, зокрема механізмів зниження ризиків. Окремий акцент робився на необхідності підготовки якісних, добре структурованих проєктів, які відповідають реальним потребам і можуть бути реалізовані у співпраці з міжнародними акторами. Таким чином, питання не стільки у формальному плані відбудови, скільки у здатності системи генерувати зрозумілі, надійні та реалізовані рішення.

Паралельно дискусія щодо ролі прифронтових громад показала відсутність єдиного підходу до їх інституційного оформлення в рамках політики відбудови. Ідея створення окремого спеціального компоненту для таких громад не отримала однозначної підтримки: учасники розділилися у поглядах на доцільність такого рішення. Прихильники підкреслювали унікальні виклики прифронтових територій — підвищені безпекові ризики, обмежені можливості реалізації проєктів та потребу у більш гнучких інструментах управління і фінансування. Критики, своєю чергою, звертали увагу на ризики нерівного доступу до ресурсів, потенційне посилення поділів між громадами та можливі обмеження участі прифронтових територій у частині програм фінансування.

Попри ці розбіжності, учасники фактично зійшлися в одному: прифронтові громади потребують спеціально адаптованих умов відбудови. Йдеться не обов'язково про окремі формалізований компонент, а про впровадження диференційованого підходу, який враховує специфіку безпекового середовища, управлінські обмеження та необхідність швидкого реагування на зміни ситуації. Ключовими елементами такого підходу мають стати гнучкі процедури реалізації проєктів, адаптовані фінансові інструменти, а також чіткі та прозорі критерії визначення статусу громад із можливістю їх регулярного перегляду.

Узагальнюючи, можна говорити про дві взаємопов'язані тенденції. З одного боку, для міжнародних партнерів визначальними є не формальні стратегічні документи, а безпекові умови, інституційна спроможність і якість підготовлених проєктів. З іншого боку, ефективність відбудови значною мірою залежатиме від

здатності держави впроваджувати гнучкі та диференційовані підходи, які дозволяють враховувати різні умови розвитку громад, зокрема прифронтових. У цьому контексті відбудова має розглядатися як цілісна система, що поєднує стратегічне бачення з адаптивними механізмами реалізації.

РОЗДІЛ 2

ФІНАНСОВІ ТА ІНВЕСТИЦІЙНІ
ІНСТРУМЕНТИ ВІДНОВЛЕННЯ

РОЗДІЛ 2

ФІНАНСОВІ ТА ІНВЕСТИЦІЙНІ ІНСТРУМЕНТИ ВІДНОВЛЕННЯ

Упродовж 2025 року – на початку 2026 року Україна розбудовувала нові фінансові інструменти відбудови. Це включало створення державних механізмів управління публічними інвестиціями, а також розвиток ринкових інструментів для залучення приватного капіталу в умовах високих воєнних ризиків.

На міжнародному рівні 2025 рік став періодом консолідації донорської підтримки навколо великих платформ, передусім Ukraine Facility та Ukraine Investment Framework, а також посилення фінансової та інвестиційної співпраці України з державами-партнерами.

2.1

НАЦІОНАЛЬНА АРХІТЕКТУРА
ФІНАНСУВАННЯ: КЛЮЧОВІ ЗМІНИ

У 2025 році – на початку 2026 року в Україні відбулися реформи, які закладають основу національної системи фінансування відновлення. Вони охоплюють управління публічними інвестиціями, розвиток механізмів залучення приватного капіталу та інституційне оформлення процесів управління фінансуванням.

Ключовим елементом стала реформа системи управління публічними інвестиціями, яка запроваджує єдиний підхід до планування та реалізації інвестицій на національному, регіональному та місцевому рівнях. Реформу розпочато у 2024 році з ухвалення Дорожньої карти реформування системи управління публічними інвестиціями, а протягом 2025 року сформовано правову рамку для її функціонування.

У лютому 2025 року Уряд України затвердив низку порядків, які встановлюють правила підготовки, оцінки та реалізації публічних інвестиційних проєктів і програм. Вони запроваджують єдині підходи до відбору та супроводження проєктів на всіх рівнях – від центральних органів виконавчої влади до громад. Ці рішення також закріплюють обов’язкову проєктну логіку: від визначення потреби та підготовки обґрунтування до незалежної оцінки, включення до портфеля, реалізації та подальшого моніторингу виконання.

Одночасно КМУ ухвалив Порядок формування єдиного проєктного портфеля публічних інвестицій на рівні держави, регіонів і громад, а також галузевих портфелів і критерії відбору проєктів для їх включення (Постанова №527 від 28.02.2025). У лютому 2025 року Уряд також затвердив Секторальні портфелі публічних інвестицій – перший системний перелік пріоритетних проєктів у ключових сферах,

зокрема енергетиці, транспорті, водопостачанні, гуманітарному розмінуванні та розвитку систем укриттів. У серпні 2025 року Стратегічна інвестиційна рада схвалила Єдиний проєктний портфель держави на 2026 рік, який налічує 195 проєктів і програм. Портфель регулярно оновлюється: зокрема, у березні 2026 року до нього було додано ще 20 проєктів.

Єдиний проєктний портфель публічних інвестицій є інструментом реалізації Середньострокового плану пріоритетних публічних інвестицій, затвердженого у липні 2025 року. Цей план запроваджує чотири наскрізні критерії для всіх державних проєктів: енергоефективність, адаптацію до змін клімату, гендерну рівність і безбар’єрність. Відповідність цим вимогам є обов’язковою умовою для отримання державного фінансування. Станом на грудень 2025 року понад 60% регіонів і громад затвердили власні середньострокові плани пріоритетних публічних інвестицій, що свідчить про поступове впровадження нової системи на всіх рівнях.

Цифровою основою системи управління публічними інвестиціями стала екосистема DREAM, яка у січні 2025 року була законодавчо закріплена як єдина інформаційна система для управління інвестиційними проєктами. У 2026 році було запроваджено додаткові інструменти підзвітності: у лютому уряд зробив обов’язковою постпроєктну оцінку результативності інвестицій, а в березні стартував проєкт «Контроль публічних інвестицій», спрямований на посилення громадського нагляду за інвестиційними рішеннями та використанням коштів на відновлення інфраструктури.

Страховання воєнних ризиків розглядається як один із ключових інструментів залучення приватного капіталу до відбудови. Без його

розвитку можливості залучення інвестицій залишаються суттєво обмеженими. У травні 2025 року Мінекономіки створило [робочу групу](#) (taskforce) за участі МФО та міжнародних страховиків. У серпні 2025 року оновлена [Стратегія розвитку фінансового сектору](#) визначила страхування воєнних ризиків одним із пріоритетних напрямів залучення приватних інвестицій.

З 1 січня 2026 року в Україні запрацював [механізм](#) страхування майна від воєнних ризиків, адміністрований Експортно-кредитним агентством. Він передбачає два режими: пряму компенсацію збитків для підприємств у прифронтових регіонах та часткову компенсацію страхових платежів для бізнесу по всій країні. Програма реалізується в межах ширшої ініціативи «Зроблено в Україні», спрямованої на підтримку внутрішніх виробників. У лютому 2026 року НБУ, Мінекономіки та представники страхового ринку провели координаційну зустріч, за результатами якої було підтверджено намір розробити [єдину стратегію](#) страхування воєнних ризиків із «максимальним охопленням».

Окремим напрямом посилення фінансування відновлення стало залучення приватного сектору через механізми публічно-приватного партнерства (ДПП). У червні 2025 року набрав чинності [оновлений Закон України](#) «Про публічно-приватне партнерство», який суттєво розширює можливості участі приватного капіталу у проєктах відбудови.

Закон інтегрує екологічні вимоги у саму логіку публічно-приватного партнерства. Серед його ключових принципів – відповідність Цілям сталого розвитку, дотримання екологічного законодавства, забезпечення екологічної стійкості та запобігання техногенним і природним ризикам. Екологічні вимоги враховуються на всіх етапах реалізації проєктів: від оцінки

ефективності, яка включає аналіз впливу на довкілля та довгострокових екологічних наслідків, до формування технічних критеріїв і відбору конкурсних пропозицій. Зокрема, проєкти оцінюються за показниками екологічної та кліматичної ефективності, а компанії, які протягом останніх п'яти років порушували екологічне законодавство, не допускаються до участі в конкурсах.

Зміни 2025 року також охопили інституційну систему управління відновленням: з'явилися нові суб'єкти та координаційні механізми, а також було переосмислено роль наявних установ.

Одним із важливих кроків стало відновлення діяльності Державного фонду регіонального розвитку після кількох років фактичної паузи. У 2025 році фонд знову [почав фінансувати проєкти](#) громад: у державному бюджеті на це передбачено 1 млрд грн, а реалізація здійснювалася в межах перехідної моделі управління публічними інвестиціями. У серпні уряд затвердив [Порядок використання коштів фонду](#), а у лютому 2026 року розпочато його [реформування](#) відповідно до стандартів ЄС. Мета – перетворити фонд на інструмент регіональної політики, сумісний із принципами управління структурними фондами ЄС.

У грудні 2025 року уряд визначив Український державний фонд підтримки фермерських господарств як [Виплатну агенцію](#). Виконання цих функцій фонд розпочне з 1 липня 2026 року. Це рішення є важливим кроком у процесі євроінтеграції, оскільки сприяє підвищенню довіри до системи державної підтримки та відкриває можливості для розвитку аграрного сектору і сільських територій [відповідно до європейських підходів](#).

Однією з інституційних змін став запуск [Національної установи розвитку](#) (НУР), яка розпочала роботу з 1 січня 2026 року на базі Фонду розвитку підприємництва. Управління корпоративними

правами установи здійснює Міністерство фінансів. Метою НУР є підтримка економічного та соціального розвитку і відновлення України через надання фінансової, консультаційної та інформаційної підтримки, насамперед для

мікро-, малого та середнього бізнесу. Установа має широкий мандат, який охоплює також адміністрування програм розвитку та оцінку їх ефективності.

2.2

МІЖНАРОДНІ ПРОЦЕСИ ФІНАНСУВАННЯ ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ

Міжнародне фінансування відновлення України поступово стає більш структурованим й інституціоналізованим. Донорська підтримка дедалі більше зосереджується в межах довгострокових програм і спільних механізмів співпраці. Міжнародні фінансові інституції розширюють свою присутність в Україні та спектр інструментів підтримки. Водночас координаційні платформи відіграють роль постійних механізмів узгодження пріоритетів між Урядом України та міжнародними партнерами.

Центральним координаційним майданчиком залишається Українська платформа донорів, яка працює на постійній основі. У її межах у квітні 2025 року Україна представила ключові пріоритети відновлення на рік, зокрема в енергетиці, теплопостачанні, водопостачанні та санітарії, житловому секторі й транспорті. Європейська Комісія підкреслила, що підтримка ЄС має узгоджуватися з визначеними Урядом України пріоритетами, а також наголосила на важливості розвитку ефективної, прозорої та скоординованої системи управління публічними інвестиціями. Це свідчить про поступовий перехід від підходу, заснованого на окремих донорських проектах, до більш системної моделі, що базується на загальноурядовому пріоритезуванні.

У листопаді 2025 року вперше за три роки відбулося офлайн 15-те засідання Керівного комітету Української платформи донорів. Під час зустрічі обговорювали механізми залучення приватного капіталу, фінансування відновлення та забезпечення енергетичної стійкості, зокрема у прифронтових і звільнених регіонах. На засіданні Віцепрем'єр-міністр з відновлення України представив ініціативи Мінрозвитку щодо запуску Recovery Fund – інструменту для акумулювання державних і донорських ресурсів із прив'язкою до Єдиного проектного портфеля публічних інвестицій, а також створення Recovery Task Force – спільної команди уряду та донорів для координації дій, синхронізації рішень і запобігання дублюванню.

Світовий банк / МБРР продовжував реалізацію масштабних програм фінансування відновлення України. У грудні 2025 року було підписано Угоду про позику на 88 млн дол. США в межах Програми RISE («Стойке, інклюзивне та екологічно збалансоване підприємництво»). У тому ж місяці Україна отримала ще 290 млн дол. США за цією програмою за результатами виконання визначених індикаторів. У лютому 2026 року Нідерланди спрямували додатковий внесок у розмірі 55 млн євро через Світовий банк на підтримку відбудови України.

У 2025 році Україна успішно пройшла два перегляди програми МВФ у межах Механізму розширеного фінансування (EFF), що дозволило залучити 912 млн дол. США. Загалом у межах цієї програми вже [отримано](#) 10,6 млрд дол. США. У лютому 2026 року Рада виконавчих директорів МВФ затвердила нову [чотирирічну програму](#) для України обсягом 5,9 млрд спеціальних прав запозичень, що еквівалентно приблизно 8,1 млрд дол. США.

У 2025 році ЄБРР активно розширював портфель підтримки України. У травні в Парижі відбулося [засідання](#) Платформи співінвестування EBRD-G7 DFI-EDFI – механізму скоординованих вкладень ЄБРР та європейських фінансових інституцій розвитку. Серед ключових [пріоритетів співпраці](#) були розширення фінансування приватного сектору, розвиток страхування воєнних ризиків та підтримка аграрного сектору.

Європейський Союз залишається одним із найбільших донорів України у сфері відновлення. Водночас його підтримка не обмежується фінансуванням: інструменти ЄС також спрямовані на формування умов для відбудови через реформування системи управління, зміцнення інституційної спроможності та інтеграцію стандартів ЄС у процеси планування й реалізації проєктів.

Ukraine Facility є флагманським інструментом ЄС у підтримці відновлення України, інвестиційною складовою якого є Ukraine Investment Framework (UIF). У жовтні 2025 року відбулося п'яте засідання Керівної ради UIF, до якої вперше [приєдналась Норвегія](#) як спостерігач і донор. Під час засідання схвалено новий пакет програм, спрямованих на підтримку України (зокрема програми Європейського інвестиційного банку (EIB), Міжнародного банку реконструкції та розвитку (IBRD), Cardano Development (Нідерланди)). У березні

2026 року Керівна рада UIF схвалила ще один [пакет](#) із восьми програм на 1,5 млрд євро, з яких 466,5 млн євро для проєктів Мінрозвитку.

На конференції URC-2025 у Римі Президентка Європейської Комісії Урсула фон дер Ляєн оголосила про створення [Європейського флагманського фонду](#) для відбудови України – нового інструменту прямих інвестицій обсягом 500 млн євро. Фонд [спрямований](#) на залучення інвестицій у пріоритетні сектори відбудови та має сприяти консолідації фінансових ресурсів, забезпеченню їх прозорого використання і підвищенню передбачуваності фінансування.

У березні 2025 року Європейський інвестиційний банк (ЄІБ) підписав з Європейською Комісією [гарантійну угоду](#) на 2 млрд євро, що створює можливість для фінансування проєктів відновлення та реконструкції в Україні. Крім того, [другий транш](#) Програми відновлення України III обсягом 100 млн євро було спрямовано громадам через Державний фонд регіонального розвитку.

У 2025 році Європейський інвестиційний банк разом із Європейським інвестиційним фондом у межах Групи ЄІБ надали близько 1,5 млрд євро фінансування. Кошти були спрямовані на підтримку базових послуг – енерго-, водо- та тепlopостачання, транспорт, охорону здоров'я й освіту, а також на розвиток малого і середнього бізнесу через кредитні, гарантійні та інструменти акціонерного фінансування. У 2026 році серед [пріоритетів](#) зберігаються забезпечення енергетичної стійкості та розширення фінансування приватного сектору, зокрема через інструменти розподілу ризиків і підтримку підприємств різного масштабу.

Двостороння співпраця України з державами-партнерами у сфері фінансування відновлення стає більш інституціоналізованою. Це відбувається через використання міжурядових угод (G2G), структурованих фінансових

інструментів, зокрема спеціалізованих інвестиційних фондів.

У 2025 році Україна активізувала співпрацю з державами-партнерами у сфері фінансових та інвестиційних механізмів відновлення. Одним із ключових інструментів стало створення спеціалізованих інвестиційних фондів. Зокрема, у 2025 році запущено [Фінсько-український інвестиційний фонд](#) (Finland-Ukraine Investment Facility, FUIF), розрахований на фінансування проєктів у 2026 році. Подібні підходи застосовують й інші країни. Наприклад, [Данія](#) використовує ресурси Експортно-інвестиційного фонду (EIFO) для надання гарантій своїм компаніям, що беруть участь у проєктах відбудови. У 2025 році також розпочав роботу [Американсько-український інвестиційний фонд відбудови](#), який передбачає спрямування частини доходів від нових проєктів у сфері природних ресурсів на фінансування відновлення. [Управління фондом](#) здійснюється на паритетних засадах – із рівним представництвом української та американської сторін.

Двостороння співпраця України з державами-партнерами ґрунтується на прямих міжурядових угодах, а також на грантових і програмних

інструментах. Такий формат використовують, зокрема, [Велика Британія](#), [Нідерланди](#), [Норвегія](#), [Польща](#), [Франція](#), [Швейцарія](#) та інші країни. Показовим прикладом диверсифікованої підтримки є співпраця з Японією. У межах Програми екстреного відновлення (JICA) у березні 2025 року було схвалено [грантову угоду для четвертої фази](#), а в листопаді – підписано [додаткову угоду до третьої фази](#). У серпні 2025 року в Токіо відбувся [Українсько-японський форум економічного відновлення](#). Паралельно японські інституції розширюють фінансову підтримку: [агентство NEXI](#) підтвердило готовність посилити страхування воєнних ризиків, а [Японський банк міжнародного співробітництва](#) (JBIC) опрацює інструменти фінансування для енергетики та промисловості.

Координація двосторонніх зусиль відбувається через спеціальні формати, зокрема зустрічі спеціальних представників із відновлення. Вони сприяють синхронізації міжурядових механізмів і підвищенню ефективності реалізації проєктів на місцях. У листопаді 2025 року в Варшаві, у межах конференції ReBuild Ukraine – 2025, відбулася [зустріч](#) спеціальних представників із відновлення України. Цей G2G-формат був присвячений посиленню координації фінансування та реалізації проєктів відбудови.

2.3

ФІНАНСОВІ АСПЕКТИ ВІДБУДОВИ: БАЧЕННЯ ОСНОВНИХ СТЕЙХОЛДЕРІВ

Обговорення показало широкий консенсус: без прозорих і ефективних механізмів контролю відбудова супроводжуватиметься високими корупційними ризиками та втратою довіри. Йдеться не лише про запобігання зловживанням, а про легітимність усього процесу як для міжнародних партнерів, так і для громадян.

Учасники наголошували, що в Україні вже існують інструменти прозорості (цифрові системи, е-закупівлі, моніторинг), однак їх ефективність залежить від якості застосування, процедур перевірки та відповідальності. Ключовою умовою є багаторівнева система контролю, яка поєднує державний, міжнародний і громадський нагляд.

Водночас підкреслювалася необхідність балансу: надмірна бюрократизація може уповільнювати відбудову. Загалом прозорість і підзвітність розглядаються як частина ширшої трансформації управління публічними ресурсами, що включає посилення інституційної спроможності та розвиток культури відповідальності.

Учасники одностайно погодилися, що без залучення приватного капіталу повноцінна відбудова України є неможливою, оскільки масштаби потреб перевищують можливості держави та донорської допомоги. Водночас інвестиції не виникають автоматично і потребують створення прозорих, передбачуваних і рівних умов ведення бізнесу.

Ключовими факторами для залучення приватного сектору є зниження ризиків, наявність чіткої державної політики та розвиток інструментів партнерства між державою, громадами і бізнесом. Особливу роль відіграє локальний бізнес, який є важливим драйвером економічного відновлення громад.

Разом із цим учасники звертали увагу на потенційні ризики, зокрема необхідність дотримання принципів сталого розвитку, запобігання недоброчесним практикам та забезпечення балансу між відкритістю ринку і захистом національних інтересів. У цьому контексті приватний сектор розглядається не лише як джерело фінансування, а як партнер у трансформації економіки та впровадженні інновацій.

30

АРХІТЕКТУРА ВІДБУДОВИ УКРАЇНИ:
ТРАНСФОРМАЦІЯ ПІДХОДІВ І КЛЮЧОВІ
ВИКЛИКИ

АНАЛІТИЧНА ЗАПИСКА | ТРАВЕНЬ 2026 РОКУ

РОЗДІЛ 3

ІНСТИТУЦІЙНІ ТА КООРДИНАЦІЙНІ
МЕХАНІЗМИ ВІДБУДОВИ

РОЗДІЛ 3

ІНСТИТУЦІЙНІ ТА КООРДИНАЦІЙНІ МЕХАНІЗМИ ВІДБУДОВИ

Упродовж 2025 року — на початку 2026 року в Україні сформувалася багаторівнева інституційна система управління відбудовою, яка поєднує національні органи виконавчої влади, міжнародні координаційні платформи та механізми взаємодії з донорами і бізнесом. Водночас ця система залишається складною і багатокомпонентною, що створює ризики дублювання функцій і потребує подальшого узгодження між різними рівнями управління.

Паралельно спостерігається розширення ролі недержавних акторів — аналітичних центрів, громадських організацій і бізнесу, які забезпечують експертну підтримку, моніторинг та залучення інвестицій. Однак їх інтеграція у процеси прийняття рішень залишається обмеженою, а серед ключових викликів зберігаються питання інституційної спроможності та корупційних ризиків.

3.1

ІНСТИТУЦІЙНА АРХІТЕКТУРА
ТА КООРДИНАЦІЯ ВІДБУДОВИ
НА НАЦІОНАЛЬНОМУ РІВНІ

Процес відбудови реалізується через систему урядових інституцій, у межах якої ключову роль відіграє Міністерство розвитку громад та територій України ([Мінрозвитку](#)). Воно відповідає за формування політики відновлення, координацію інфраструктурних проєктів та взаємодію з міжнародними партнерами.

Важливу роль у практичній реалізації проєктів відбудови відіграє Державне агентство відновлення та розвитку інфраструктури України, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Віцепрем'єр-міністра з відновлення України — Міністра розвитку громад та територій.

За офіційними даними, у 2025 році Агентство забезпечило реалізацію проєктів відбудови у 18 регіонах України із загальним портфелем міжнародного фінансування близько 1,8 млрд євро. Упродовж року реалізовувалося 11 проєктів за участі міжнародних фінансових організацій, укладено 6 кредитних угод, підписано 21 міжнародну домовленість та 17 меморандумів про співпрацю з міжнародними партнерами. Основними напрямками діяльності були відновлення дорожньої та мостової інфраструктури, розвиток прикордонної логістики, а також проєкти у сфері житлово-комунального господарства. Паралельно впроваджувалися інструменти підготовки інвестиційних проєктів, зокрема у сфері державно-приватного партнерства, а також цифрові системи моніторингу інфраструктури, спрямовані на підвищення ефективності управління та забезпечення додаткових бюджетних надходжень.

Окремо слід відзначити роль Міністерства енергетики України, яка суттєво зросла у 2025 році, зокрема в контексті підготовки та

проходження опалювального сезону 2025-2026 років. Масовані атаки на енергетичну інфраструктуру з боку росії зумовили необхідність постійного відновлення пошкоджених об'єктів, розвитку резервних потужностей та посилення енергетичної стійкості. У цих умовах відбудова енергетичного сектору набула характеру безперервного процесу, що поєднує аварійне відновлення з елементами довгострокової модернізації.

Окремої уваги заслуговує реформа системи центральних органів виконавчої влади, реалізована у липні 2025 року. Рішенням Кабінету Міністрів України було об'єднано три ключові міністерства – Міністерство економіки України, Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України та Міністерство аграрної політики та продовольства України – у нове Міністерство економіки, довкілля та сільського господарства України. Водночас Міністерство аграрної політики та Міністерство захисту довкілля були ліквідовані, а їхні функції передані новоствореному відомству як правонаступнику.

З точки зору державної політики така реформа спрямована на формування інтегрованого підходу до економічного розвитку, відбудови та управління природними ресурсами. Зокрема, йдеться про поєднання інвестиційної політики, аграрного сектору та екологічного регулювання в межах єдиної інституції.

Водночас, на нашу думку, така інституційна трансформація пов'язана з певними ризиками. Зокрема, концентрація економічних, аграрних і довкіллевих функцій в одному органі призвела до зміщення пріоритетів у бік економічного зростання на шкоду кліматичним та екологічним аспектам. Це, своєю чергою, послабило

інтеграцію «зелених» принципів у процеси відбудови та знижує вагу екологічної складової у формуванні державної політики.

Також у 2025 році було посилено роль **Стратегічної інвестиційної ради**, яка відповідає за формування єдиного портфеля публічних інвестиційних проєктів та їх пріоритезацію. Це сприяє більш системному підходу до розподілу ресурсів і дозволяє мінімізувати дублювання проєктів.

Важливу роль у системі координації відіграє також **Офіс відновлення та реформ** при Кабінеті Міністрів України (RDO), який забезпечує аналітичну, експертну та координаційну підтримку урядових реформ і процесів відбудови. [За підсумками 2025](#) року Офіс зосереджувався на супроводі ключових реформ у сферах публічних інвестицій, відновлення інфраструктури, цифровізації та євроінтеграції, виконуючи функцію сполучної ланки між урядом, міжнародними партнерами та експертним середовищем.

Парламент України відіграє важливу роль у формуванні нормативної бази відбудови. Верховна Рада забезпечує ухвалення законодавства, необхідного для реалізації реформ, а також здійснює парламентський контроль за використанням бюджетних і міжнародних коштів. У 2025 році особливе значення мали законодавчі ініціативи, спрямовані на реформу системи публічних інвестицій, посилення антикорупційних механізмів та гармонізацію законодавства з *acquis* ЄС.

Важливу роль у системі координації відбудови продовжує відігравати [платформа DREAM](#) (Digital Restoration Ecosystem for Accountable Management), яка використовується як єдина державна цифрова система управління проєктами відновлення. Станом на 2025 рік платформа охоплює тисячі проєктів на різних стадіях реалізації, забезпечуючи прозорість,

підзвітність і координацію між державними органами, донорами та громадами. Вона дозволяє відстежувати повний життєвий цикл проєктів — від планування до фінансування та реалізації.

Важливу роль у залученні бізнесу до процесів відбудови відіграють інституції, що працюють з інвестиціями, зокрема **UkraineInvest** — урядовий офіс із залучення та супроводу інвестицій, який виступає ключовим посередником між державою та міжнародними інвесторами. У 2025 році діяльність таких інституцій [активізувалася](#), зокрема у контексті просування проєктів відбудови на міжнародних майданчиках.

Окремим напрямом інституційних змін стало формування нових координаційних механізмів на різних рівнях і за різними напрямками. На урядовому рівні у 2025 році було створено низку таких структур, зокрема **Координаційний центр з питань відновлення регіонів**, **Координаційний центр з питань управління регіонами**, на території яких ведуться або велися бойові дії чи які тимчасово окуповані, а також **Координаційний центр інженерного захисту критичної інфраструктури**.

У 2026 році цей перелік було розширено: у лютому утворено **Міжвідомчу координаційну комісію з питань регіонального розвитку** як постійний міжміністерський орган, а у березні — **Координаційний центр з реалізації комплексних планів стійкості регіонів і міст**. У галузевому вимірі також створено **Координаційну раду з питань розвитку біоенергетичного потенціалу сільського господарства**.

Спільною метою створення цих інституцій є об'єднання та координація зусиль органів влади, громад і регіонів, а також громадянського суспільства, бізнесу та експертного середовища у формуванні та реалізації проєктів і програм відбудови.

3.2

МІЖНАРОДНІ КООРДИНАЦІЙНІ
МЕХАНІЗМИ

У 2025 році міжнародна координація відбудови України функціонувала як багаторівнева система, у межах якої продовжували діяти усталені політичні, фінансові та операційні механізми.

До стратегічно-політичного рівня належить Конференція з питань відновлення України (Ukraine Recovery Conference, URC), яка забезпечує формування спільного бачення між урядами, міжнародними організаціями, бізнесом і громадянським суспільством. У 2026 році конференція відбудеться у м. Гданськ (Польща). URC 2026 охопить шість тематичних напрямів. До вже традиційних вимірів конференції – бізнесового, людського, місцевого і регіонального, а також європейського – у 2026 році додано безпековий вимір. Це пов'язано з тим, що оборонно-промисловий потенціал України розглядається не лише як критичний елемент забезпечення безпеки, а й як один із ключових драйверів відновлення та економічного зростання.

На рівні постійно діючих інституцій ключову роль відіграє Українська платформа донорів (Multi-agency Donor Coordination Platform), що забезпечує регулярне узгодження фінансової підтримки, реформ і пріоритетів відновлення між Україною, країнами G7, ЄС та міжнародними фінансовими організаціями. У 2025 році діяльність Платформи активізувалася, зокрема через проведення 13-го та 15-го засідань Керівного комітету, причому останнє вперше за тривалий час відбулося в офлайн-форматі у Києві.

Одним з ключових елементів міжнародної координаційної архітектури є інструмент ЄС Ukraine Facility, який, окрім фінансової, виконує також координаційну функцію. Завдяки прив'язці фінансування до виконання Плану

України цей механізм забезпечує узгодження реформ, інвестиційних пріоритетів і бюджетної підтримки між Україною та ЄС. Інвестиційна складова Ukraine Facility – Ukraine Investment Framework (UIF) – додатково виконує роль платформи координації між Європейською Комісією, міжнародними фінансовими організаціями та національними інституціями розвитку, спрямовуючи ресурси на пріоритетні проекти відбудови.

Окремий рівень міжнародної координації формують операційні та інвестиційні платформи, серед яких у 2025 році особливо посилюється формат ReBuild Ukraine. Він позиціонується як одна з провідних європейських платформ для координації та просування проєктів відновлення України. Платформа зосереджена насамперед на таких напрямках, як інфраструктура, промисловість, енергетика та житловий сектор, забезпечуючи взаємодію між державою, бізнесом і міжнародними партнерами.

У межах цього процесу у 2025 році з'явилися нові координаційні формати. Зокрема, Міністерство розвитку громад та територій спільно з партнерами оголосило про запуск Recovery Task Force – об'єднаної команди донорів і представників уряду, спрямованої на синхронізацію рішень та уникнення дублювання зусиль. Також було ініційовано підготовку Recovery Fund, який має фінансувати проєкти відбудови на основі Єдиного проєктного портфеля публічних інвестицій.

Крім того, у межах формату ReBuild Ukraine відбулася зустріч спеціальних представників із відновлення України з 17 країн та Європейської Комісії, що фактично започаткувало окремий міжурядовий формат координації (G2G) у сфері відбудови.

АРХІТЕКТУРА МІЖНАРОДНИХ КООРДИНАЦІЙНИХ МЕХАНІЗМІВ

1

ПОЛІТИКО-СТРАТЕГІЧНИЙ РІВЕНЬ

Конференція з відновлення України (URC)

2

ПОСТІЙНА ІНСТИТУЦІЙНА КООРДИНАЦІЯ

Українська платформа донорів

3

ФІНАНСОВО-КООРДИНАЦІЙНІ ІНСТРУМЕНТИ

Ukraine
Facility

План України
(як умовно
координаційна рамка)

Інвестиційна
рамка України (UIF)

4

ОПЕРАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНІ ПЛАТФОРМИ

ReBuild Ukraine

Інвестиційні форуми та бізнес-платформи
(включно з URC business dimension)

5

МІЖУРЯДОВІ (G2G) КООРДИНАЦІЙНІ ФОРМАТИ

Зустрічі спеціальних представників
із відновлення

Двосторонні міжурядові механізми
(фонди, угоди)

6

ОПЕРАЦІЙНІ ІНСТРУМЕНТИ КООРДИНАЦІЇ (ГІБРИДНІ)

Робоча група з відновлення

Фонд відновлення
(у стадії формування)

3.3

НЕУРЯДОВИЙ ВПЛИВ НА ПРОЦЕСИ
ВІДБУДОВИ

Важливу роль у формуванні політики відбудови у 2025 році відігравали українські аналітичні центри та громадські організації, які забезпечували експертну підтримку уряду, міжнародних партнерів і громад.

Порівняно з початковим етапом повномасштабної війни, у 2025 році їх участь стала більш помітною, однак рівень інтеграції у процеси прийняття рішень залишається обмеженим.

У межах URC 2025 та пов'язаних заходів окремо наголошувалося на необхідності ширшого залучення громадських організацій до формування політики, моніторингу та реалізації проєктів відбудови.

Змістовно їх діяльність охоплює кілька ключових напрямів. Зокрема, вони беруть участь у підготовці аналітичних матеріалів щодо оцінки збитків і потреб відбудови, а також долучаються до формування інвестиційних проєктів і взаємодії з міжнародними донорами, включаючи просування інвестиційних можливостей України на міжнародних майданчиках. Важливим напрямом є також участь у формуванні та реалізації секторальних політик. Зокрема, у сфері енергетики аналітичні центри забезпечують експертну підтримку з питань енергетичної безпеки, відновлення інфраструктури та інтеграції до енергетичного ринку ЄС.

Крім того, вони забезпечують аналітичну підтримку економічної політики відновлення, зокрема у питаннях макроекономічної стабільності, розвитку ринку праці та залучення інвестицій. Їхні дослідження використовуються при формуванні державних рішень і міжнародних програм підтримки України. Окрему роль відіграє функція незалежного моніторингу

реформ, підвищення прозорості державної політики та комунікації результатів відбудови, що сприяє зміцненню підзвітності державних інституцій.

До таких організацій, зокрема, належать [Київська школа економіки](#) (KSE Institute), [DiXi Груп](#), [Центр економічної стратегії](#) (CES), [VoxUkraine](#), а також інші аналітичні центри та громадські організації.

Участь широкої громадськості у процесах відбудови залишається переважно опосередкованою і здійснюється через механізми публічних консультацій, локальних обговорень та представницькі інструменти, а не через безпосередню участь у прийнятті рішень.

У 2025 році бізнес поступово стає більш вагомим учасником процесів відбудови. Міжнародні партнери, зокрема Світовий банк та Європейський Союз, [наголошують](#) на необхідності активнішого залучення приватного сектору, оскільки державних і донорських ресурсів недостатньо для покриття всіх потреб відновлення.

У цьому контексті особливого значення набувають механізми [державно-приватного партнерства](#), інструменти гарантування інвестицій та [зниження ризиків](#), зокрема страхування воєнних ризиків. Саме ці інструменти розглядаються як ключові для масштабування інвестицій у відбудову України.

Окремим інструментом інтеграції бізнесу у процеси відбудови стали платформи на кшталт ReBuild Ukraine та бізнес-вимір URC, які об'єднують компанії, інвесторів і громади для презентації та фінансування проєктів відновлення. Таким чином поступово формується

нова модель – відбудова як інвестиційний ринок, а не лише як сфера донорської допомоги.

Водночас, попри поступове розширення участі громадянського сектору та бізнесу, їх інтеграція

у систему прийняття рішень залишається нерівномірною. Потенціал взаємодії між державою, бізнесом і громадянським суспільством при цьому використовується не повною мірою.

3.4

ІНСТИТУЦІЙНІ ВИКЛИКИ УПРАВЛІННЯ ВІДБУДОВОЮ: БАЧЕННЯ ОСНОВНИХ СТЕЙКХОЛДЕРІВ

Обговорення показало, що ключовими викликами у процесі відбудови України учасники фокус-груп вважають корупційні ризики та обмежену інституційну спроможність, які тісно пов'язані між собою. На їхню думку, корупція часто є не лише самостійною проблемою, а наслідком слабкості інституцій, неефективних процедур управління та недосконалих механізмів добору і роботи державних службовців. У цьому контексті прозорість і контроль розглядаються як базова «гігієнічна» умова функціонування держави, а ефективна система управління відбудовою має передбачати чіткі процедури підзвітності, прозорі правила прийняття рішень та дієві інституційні механізми, які мінімізують можливості для зловживань.

Водночас учасники наголошували, що боротьба з корупцією не може зводитися лише до посилення контролю, а потребує формування спроможних інституцій і професійної державної служби. У масштабних програмах відбудови повністю уникнути корупційних ризиків складно, тому важливим є створення механізмів оперативного реагування та мінімізації їхнього впливу на довіру до процесу відновлення. Окремо підкреслювався ризик втрати суспільної підтримки антикорупційної політики у разі її формального характеру або відсутності відчутних результатів.

Отже, прозорість і контроль є базовою умовою належного врядування, а інституційний розвиток – ключовим фактором довгострокової ефективності процесу відбудови.

У частині громадської участі учасники загалом підтримують необхідність залучення громадян до процесів відбудови як важливої умови легітимності рішень і довіри до них. Водночас ідея універсального цифрового голосування щодо відбору проєктів відбудови не отримала підтримки. Учасники зазначали, що прийняття рішень щодо складних інфраструктурних або стратегічних проєктів потребує спеціалізованих знань і комплексного аналізу, тому масове голосування може призводити до популізму та спрощення складних управлінських рішень.

Натомість більш ефективним підходом вважається поєднання різних форм громадської участі – консультацій, публічних обговорень, цифрових інструментів як допоміжного механізму, а також експертної оцінки та представницьких процедур. При цьому цифрові інструменти можуть бути доцільними для локальних або соціальних проєктів, але їх універсальне застосування обмежується нерівним доступом, рівнем цифрової грамотності та безпековими викликами, особливо у прифронтових громадах.

Таким чином, результати фокус-груп свідчать, що ефективна відбудова України залежить не лише від фінансових ресурсів, але й від спроможності інституцій, якості державного управління та збалансованого поєднання підзвітності, прозорості й участі громадян у процесах прийняття рішень.

РОЗДІЛ 4

ПРОЦЕСИ ВІДНОВЛЕННЯ
ГРОМАД І РЕГІОНІВ В УКРАЇНІ

РОЗДІЛ 4

ПРОЦЕСИ ВІДНОВЛЕННЯ ГРОМАД І РЕГІОНІВ В УКРАЇНІ

У 2025 році – на початку 2026 року процеси відновлення громад і регіонів в Україні поступово перейшли до довгострокового стратегічного планування. Воно базується на принципі «відбудувати краще, ніж було» та враховує безпековий вимір регіонального розвитку. Особлива увага приділяється прифронтовим територіям, зокрема через формування комплексних планів стійкості, розвиток розподіленої енергогенерації та підвищення захищеності систем життєзабезпечення.

Водночас реалізація принципів багаторівневого врядування та субсидіарності супроводжується уточненням розподілу повноважень між державою, регіонами та громадами, а також впровадженням реформи управління публічними інвестиціями. Міжнародна підтримка дедалі більше поєднує фінансування з експертним супроводом, спрямованим на посилення спроможності громад і регіонів у процесі відновлення.

4.1

НАПРЯМИ РЕФОРМУВАННЯ
ВІДНОВЛЕННЯ РЕГІОНІВ ТА ГРОМАД

У 2025 році відбудова громад і регіонів сформувалася як окремий напрям державної політики. Водночас її реалізація була тісно пов'язана з реформою регіональної політики, процесами децентралізації, розвитком багаторівневого врядування та євроінтеграційним курсом України.

Реформування державної регіональної політики суттєво вплинуло на підходи до відновлення регіонів і громад. У 2025 році було оновлено правову базу та переглянуто ключові стратегічні документи розвитку. Зокрема, зміни до Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки закріпили принцип «відновити краще, ніж було», інтегрували безпековий підхід до просторового планування та визначили прифронтові території як окрему категорію з пріоритетною державною підтримкою. У вересні 2025 року КМУ затвердив План заходів на 2025-2027 роки з реалізації цієї Стратегії, який охоплює широкий спектр заходів – від реінтеграції деокупованих територій до модернізації соціальної інфраструктури. Паралельно Мінрозвитку розпочало підготовку нової методології стратегічного планування регіональної політики на період 2028-2034 років, що свідчить про перехід до довгострокового планування, яке виходить за межі кризового реагування.

У 2025 році було оновлено регіональні стратегії розвитку з урахуванням наслідків повномасштабної війни та змін до Державної стратегії регіонального розвитку. Станом на листопад 21 область вже оновила свої стратегії. Із листопада 2025 року розпочалося затвердження планів заходів з їх реалізації на 2025-2027 роки, що означає перехід від формування стратегічних документів до їх

практичного впровадження. На початку 2026 року цей процес було підсилено оновленням [правових рамок](#): уряд удосконалив порядок розроблення, затвердження, моніторингу та оцінювання регіональних стратегій. Паралельно триває перегляд методичних рекомендацій для регіонів і громад, що має підвищити якість стратегічного планування на місцях.

Децентралізація, розвиток багаторівневого врядування та євроінтеграційний курс створюють можливості для посилення спроможності регіонів і громад. Їх практичне впровадження підвищує роль місцевого рівня у плануванні та реалізації проєктів відновлення. Водночас залишаються виклики, пов'язані з розмежуванням повноважень між органами державної влади та місцевого самоврядування, а також недостатньою координацією між ними. Це негативно впливає на ефективність процесів відновлення як на національному, так і на регіональному та місцевому рівнях.

Реформа розмежування повноважень між державою та громадами є ключовою передумовою ефективного відновлення на місцевому рівні. У 2025 році при Мінрозвитку розпочала роботу відповідна [Робоча група](#), а також було проведено регіональні [консультації](#) з представниками місцевого самоврядування. За їх результатами підготовлено законопроект, який визначає правові засади розподілу повноважень між органами місцевого самоврядування різних рівнів і органами виконавчої влади відповідно до принципу субсидіарності. У квітні 2026 року Верховна Рада України прийняла цей законопроект [за основу](#).

Недостатня координація та узгодженість дій на різних рівнях управління залишаються одним із

ключових викликів відновлення. Це ускладнює довгострокове планування і обмежує реалізацію принципу «build back better» як комплексної трансформації економічного, соціального та просторового розвитку, а не лише фізичного відновлення. З метою посилення координації у 2025 році було створено [Координаційний центр](#) з питань відновлення регіонів. Його завдання – узгодження дій органів державної влади, місцевого самоврядування та інших стейкхолдерів, а також співвіднесення потреб регіонів із загальнонаціональними пріоритетами відбудови.

Війна поставила перед Україною нові виклики, водночас прискорення євроінтеграції відкрило нові можливості для розвитку. Ці процеси виявили обмеження у спроможності громад і регіонів ефективно реагувати на нові умови. У грудні 2025 року Уряд України ухвалив постанову, яка визначає ключові реформи та завдання з [урахуванням умов воєнного стану](#) і підготовки до членства в ЄС. Проте документ має програмний характер і потребує подальшої розробки практичних механізмів реалізації.

У 2025 році одним із ключових напрямів стало відновлення прифронтових і тимчасово окупованих територій. У січні було створено [Координаційний центр](#) з питань управління регіонами, на території яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих російською федерацією. Надалі було запроваджено [механізм](#) системної підтримки прифронтових територій. Він передбачає визначення відповідальних за цей напрям заступників у міністерствах та інших центральних органах виконавчої влади, а також у Держспецзв'язку, Державній інспекції ядерного регулювання, НКРЕКП і Фонді державного майна.

Програма підтримки прифронтових територій охоплює [громади](#) у десяти областях (Дніпропетровська, Донецька, Запорізька, Луганська, Миколаївська, Одеська, Сумська, Харківська,

Херсонська, Чернігівська області) і розрахована на 10 років. Вона визначає п'ять ключових пріоритетів: люди, житло, безпека, здоров'я та бізнес. Зокрема, програма передбачає створення умов для гідного життя, забезпечення доступу до житла на пільгових умовах (зокрема через часткову компенсацію вартості та спеціальні кредитні механізми), формування комплексної системи безпеки для населення і критичної інфраструктури, покращення доступу до медичних послуг, а також розвиток сприятливого середовища для ведення бізнесу та залучення інвестицій.

Для практичної реалізації механізму підтримки прифронтових територій Уряд формував [пакети](#) допомоги для громад і регіонів та запроваджував цільові заходи. Зокрема, йдеться про відновлення [за стандартами ЄС](#) і підтримку розвитку [меліорації](#).

Підвищення стійкості регіонів і громад стало одним із ключових напрямів державної політики. Особливої ваги це набуло в умовах системних атак на енергетичну інфраструктуру, що створюють загрози не лише для відновлення, а й для базового життєзабезпечення. У березні 2026 року було запроваджено [експериментальний проєкт](#), спрямований на посилення стійкості регіонів і окремих міст. Його основою стали комплексні плани стійкості – практичний інструмент підготовки громад до викликів війни. Вони передбачають заходи із захисту критичної інфраструктури та систем життєзабезпечення, розвитку розподіленої генерації, а також забезпечення безперебійного тепло-, водо- та газопостачання. У тому ж місяці відповідні плани були схвалені [рішенням](#) РНБО України.

З метою координації та узгодження дій центральних і місцевих органів виконавчої влади у березні 2026 року було створено [Координаційний центр](#) з реалізації комплексних планів стійкості регіонів і окремих міст.

Реформа управління публічними інвестиціями суттєво вплинула на процеси відновлення громад і регіонів. У 2025 році впроваджувалася перехідна модель цієї реформи, яка передбачає перехід до середньострокового планування та посилює вимоги до якості підготовки інвестиційних проєктів на місцевому і регіональному рівнях. Станом на кінець 2025 року було затверджено понад 60% середньострокових планів пріоритетних інвестицій, зокрема 21 план на регіональному рівні та 903 – на місцевому.

На основі середньострокових планів формується єдиний проєктний портфель публічних інвестицій регіону або територіальної громади, який схвалюється місцевою інвестиційною радою. Починаючи з 2026 року, фінансування публічних інвестиційних проєктів з місцевих бюджетів можливе лише за умови їх включення до Єдиного проєктного портфеля громади

або регіону. Така ж вимога застосовується і до проєктів, що фінансуються з державного бюджету, зокрема через Державний фонд регіонального розвитку.

Восени 2025 року було відібрано 48 проєктів, профінансованих фондом. Їх реалізація відбувалася в межах перехідної моделі управління публічними інвестиціями з використанням системи DREAM. Станом на початок 2026 року до системи DREAM внесено 844 середньострокові плани пріоритетних публічних інвестицій громад і 23 регіонів, а також 685 Єдиних проєктних портфелів громад і 21 обласної адміністрації. Водночас експерти відзначають, що одним із ключових викликів залишається розрив між високими вимогами реформи та реальною спроможністю громад, зокрема через брак кваліфікованих кадрів для підготовки якісних проєктних документів.

4.2

ПРОГРАМНА ПІДТРИМКА ВІДНОВЛЕННЯ НА РІВНІ ГРОМАД ТА РЕГІОНІВ

У 2025 році – на початку 2026 року діяла система проєктів і програм, спрямованих на безпосередню підтримку відновлення громад і регіонів. Вони не лише забезпечували фінансування, а й сприяли розвитку інструментів і механізмів підвищення спроможності на місцевому рівні.

Система підтримки поєднує міжнародні багатосторонні та двосторонні ініціативи за участю міжнародних організацій, фінансових інституцій і урядів держав-партнерів. Її ключові напрями охоплюють стратегічне планування регіонального розвитку та відновлення, посилення інституційної спроможності органів місцевого самоврядування через навчання і

консультаційну підтримку, а також допомогу громадам, які зазнали значних руйнувань або розташовані у прифронтових регіонах. Окрему увагу приділено забезпеченню безперервного доступу населення до базових послуг – енергопостачання, водо- та теплопостачання, освіти і медичної допомоги – а також відновленню об'єктів критичної інфраструктури.

Ці підходи реалізовувалися через конкретні програми та проєкти, зокрема:

- частина була завершена у 2025 році (зокрема, Програма Ради Європи «Посилення доброго демократичного врядування і стійкості в Україні», Спеціальна програма

допомоги Україні / EU4ResilientRegions, EU4Recovery «Розширення можливостей громад в Україні» (ПРООН));

- частина продовжувала реалізацію у 2025 році (наприклад, U-LEAD, UCORD, Polaris);
- окремі ініціативи були призупинені, зокрема у зв'язку з припиненням фінансування USAID та подальшою ліквідацією агентства (наприклад, програма DOBRE);
- водночас з'явилися нові програми, започатковані у 2025 році, зокрема EU4Reconstruction та проєкт «Відновлення для всіх» (Recovery for All, RFA).

EU4Reconstruction – спільна ініціатива ЄС, Данії, Німеччини, Франції та Литви, [започаткована](#) у липні 2025 року в межах підходу Team Europe із бюджетом 37 млн євро. Програма охоплює чотири напрями, зокрема підтримку громад у плануванні, фінансуванні та реалізації проєктів відповідно до стандартів ЄС, а також розширення участі громадян, громадських організацій і медіа у моніторингу відновлення. У січні 2026 року розпочався [відбір першої хвилі](#) партнерських громад (до 50 громад з усієї України) для надання комплексної підтримки. Вона включає розроблення стратегій місцевого розвитку на 2028–2034 роки, оновлення середньострокових планів пріоритетних публічних інвестицій, розвиток спроможності посадових осіб і команд, що працюють із публічними інвестиціями, а також інтеграцію принципів Нового європейського Баугаусу у підготовку проєктів.

У 2025 році розпочав роботу [проєкт](#) «Відновлення для всіх» (Recovery for All, RFA), що фінансується урядом Канади та впроваджується Alinea International. Його мета – підтримка українських громад у подоланні наслідків війни, вдосконаленні систем планування та впровадженні цифрових інструментів управління відновленням. Проєкт безпосередньо працює з 35 громадами, надаючи їм підтримку

у розробленні планів відновлення та залученні фінансування для реалізації масштабних проєктів. Крім того, у березні 2025 року RFA спільно з Мінрозвитку розробив [Малу можливість](#) для громад і бізнесу – інструмент, що забезпечує доступ до інформації про грантові програми, освітні можливості та професійні заходи.

Швейцарсько-український [проєкт](#) «Згуртованість та регіональний розвиток України» (UCORD), розпочатий наприкінці 2022 року, у 2025 році зосередився на посиленні ролі Агенцій регіонального розвитку як ключових операторів регіонального відновлення. У межах проєкту підтримку отримали агенції-партнери з Волинської, Тернопільської, Хмельницької, Вінницької, Сумської та Одеської областей. Наприкінці 2025 року ще п'ять агенцій (із Закарпатської, Івано-Франківської, Львівської, Миколаївської та Рівненської областей) стали переможцями грантової програми «Регіональне майбутнє», [спрямованої](#) на підтримку відновлення, зміцнення їх інституційної спроможності як координаційних платформ і драйверів економічного розвитку регіонів.

Особливе місце в системі підтримки громад посідає національний проєкт «Пліч-о-пліч: Згуртовані громади», спрямований на посилення їхньої спроможності через механізми партнерства і згуртованості. Проєкт було офіційно презентовано у грудні 2024 року, а його практична реалізація розпочалася у 2025 році. Його основою є об'єднання громад-партнерів (тилових і центральних) із громадами-форпостами, розташованими на лінії бойового зіткнення або поблизу кордону. Мета – підтримка та відновлення їхньої інфраструктури, забезпечення життєдіяльності та зміцнення національної єдності. Наприкінці 2025 року Мінрозвитку також [запросило](#) європейські муніципалітети долучитися до проєкту. У березні 2026 року п'ять українських

громад підписали меморандум про партнерство з польським містом Грибів (Малопольське воєводство). Особливістю формату є модель «одне місто – кілька громад», що дозволяє

одному європейському партнеру співпрацювати з мережею українських муніципалітетів, зокрема прифронтових.

4.3

УЧАСТЬ ГРОМАДЯН І РОЛЬ ГРОМАД У ВІДБУДОВІ: БАЧЕННЯ ОСНОВНИХ СТЕЙКХОЛДЕРІВ

Обговорення тез щодо участі громадян, ролі місцевого рівня та специфіки прифронтових громад показало загальну підтримку ідеї більш інклюзивної моделі відбудови України. Учасники фокус-груп погоджуються, що залучення громадян і громад є важливою умовою легітимності рішень, підвищення довіри до влади та ефективності відновлення.

Водночас підтримка участі не означає підтримки універсальних або спрощених механізмів. Ідея загальнонаціонального цифрового голосування громадян щодо відбору проєктів відбудови не отримала широкого схвалення. Учасники зазначали, що складні інфраструктурні та стратегічні рішення потребують експертної оцінки, професійного аналізу та стратегічного планування. Масове голосування може призводити до спрощення рішень і посилення популізму, тому цифрові інструменти доцільніше використовувати як допоміжний механізм – для консультацій, збору думок і підвищення прозорості, особливо на локальному рівні.

Значна підтримка була висловлена на користь посилення ролі громад у визначенні пріоритетів відбудови. Учасники наголошували, що саме місцевий рівень найкраще розуміє потреби територій і має відігравати ключову роль у формуванні проєктів. Водночас ефективність такої моделі залежить від інституційної спроможності громад, яка суттєво відрізняється.

У зв'язку з цим підкреслювалася необхідність поєднання місцевої ініціативи з державною координацією, стратегічним плануванням і незалежною експертною оцінкою, а також покращення взаємодії між місцевим, регіональним і національним рівнями.

Окрему увагу учасники приділили специфіці прифронтових громад. Попри відсутність консенсусу щодо створення для них окремого компоненту у національних планах відбудови, більшість погоджується, що такі громади потребують адаптованих підходів. Йдеться про гнучкіші процедури реалізації проєктів, врахування безпекових ризиків, оперативність ухвалення рішень та спеціальні умови фінансування. Водночас важливо уникати формування нерівного доступу до ресурсів і забезпечити прозорі критерії підтримки.

Загалом результати фокус-груп вказують на необхідність формування багаторівневої моделі управління відбудовою, яка поєднує участь громадян, провідну роль громад у визначенні локальних пріоритетів та стратегічну координацію з боку держави. Така модель передбачає використання різних інструментів участі – від консультацій і обговорень до цифрових платформ – у поєднанні з експертною оцінкою та чіткою системою розподілу повноважень і відповідальності.

46

АРХІТЕКТУРА ВІДБУДОВИ УКРАЇНИ:
ТРАНСФОРМАЦІЯ ПІДХОДІВ І КЛЮЧОВІ
ВИКЛИКИ

АНАЛІТИЧНА ЗАПИСКА | ТРАВЕНЬ 2026 РОКУ

РОЗДІЛ 5

ІНТЕГРАЦІЯ ЗЕЛЕНОГО
ВІДНОВЛЕННЯ У ПРОЦЕС ВІДБУДОВИ
УКРАЇНИ

РОЗДІЛ 5

ІНТЕГРАЦІЯ ЗЕЛЕНОГО ВІДНОВЛЕННЯ У ПРОЦЕС ВІДБУДОВИ УКРАЇНИ

У 2025 році – на початку 2026 року окремі аспекти зеленого відновлення поступово інтегрувалися у стратегічні документи та галузеве регулювання. Водночас цей процес залишається недостатньо системним через відсутність спеціального закону, який би чітко визначав поняття, принципи та інструменти зеленого відновлення. Це обмежує повноцінну реалізацію екологічного виміру відбудови та підкреслює потребу у більш комплексному підході, що охоплює не лише фізичне відновлення об'єктів інфраструктури, а й комплексне відновлення довкілля.

Важливим чинником просування зеленого порядку денного стала взаємодія міжнародних партнерів і громадянського суспільства. Багатосторонні інституції та двосторонні партнери послідовно підтримують інтеграцію екологічних аспектів у відбудову. Водночас громадський сектор утвердився як ключовий драйвер зеленого відновлення – від підготовки аналітики та створення інструментів моніторингу до реалізації проєктів на місцевому рівні.

5.1

СТРАТЕГІЧНІ ТА ПРАВОВІ ПІДХОДИ ДО
ЗЕЛЕНОГО ВІДНОВЛЕННЯ В УКРАЇНІ

У 2025 році питання законодавчого забезпечення зеленого відновлення залишалося невирішеним. Одним із ключових очікуваних кроків мало стати ухвалення Закону України «Про засади зеленого відновлення України». 30 червня 2025 року Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України спільно з ПРООН в Україні презентували відповідний [законопроект](#), позиціонуючи його як основу для запровадження єдиних правил і критеріїв зеленого відновлення. Документ складався з семи розділів і передбачав уніфіковану термінологію, визначення принципів і критеріїв зеленого відновлення, запровадження оцінки сталості, регулювання зеленого інвестування, а також окремі положення щодо відновлення критичної інфраструктури. Крім того, законопроект закладав засади належного врядування та стратегічного планування на державному рівні.

Станом на квітень 2026 року закон так і не був ухвалений і залишається на стадії опрацювання. Це створює суттєву прогалину в нормативній базі, зокрема через відсутність чіткого визначення та підходів до зеленого відновлення. Відсутність єдиних, юридично обов'язкових критеріїв підвищує ризик формального «озеленення» проєктів, які фактично відтворюють попередні моделі розвитку без урахування екологічних вимог.

Водночас окремі аспекти зеленого відновлення інтегрувалися у стратегічні документи державної політики. Зокрема, у грудні 2025 року зміни до Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки закріпили принцип «build back better», який передбачає «ухвалення природоорієнтованих рішень» при відновленні регіонів та громад. Однак, попри

формальне закріплення цього принципу, він поки що не має чіткого операційного наповнення на рівні реалізації проєктів, що обмежує його практичне застосування.

У грудні 2025 року також було ухвалено [Державну програму](#) розвитку міжнародного територіального співробітництва на 2025-2027 роки, яка включає питання зеленого відновлення як умову надання державної фінансової підтримки. Серед пріоритетних напрямів реалізації проєктів і програм визначено:

- «зелений» перехід і цифрові трансформації у регіональному розвитку як інструменти подолання наслідків війни та просування євроінтеграції;
- захист і відновлення довкілля, забезпечення екологічної безпеки та пом'якшення наслідків зміни клімату.

У сфері кліматичної політики у 2025 році було ухвалено низку стратегічних документів, які прямо чи опосередковано закріплюють підхід зеленого відновлення як основу відбудови України. Зокрема, 29 жовтня Кабінет Міністрів [схвалив](#) Другий національно визначений внесок України до Паризької угоди ([НВВ-2](#)). Україна розглядає НВВ-2 не лише як кліматичне зобов'язання, а як стратегічну рамку для інтеграції принципів зеленої реконструкції у повоєнне відновлення. Аналогічний підхід закладено у Довгостроковій стратегії низьковуглецевого розвитку до 2050 року, яка передбачає перехід від відновлення зруйнованого до формування низьковуглецевої моделі розвитку.

Наприкінці 2025 року – на початку 2026 року було оприлюднено проєкти [Стратегії збереження](#)

біологічного різноманіття України до 2035 року та Стратегії розвитку циркулярної економіки до 2035 року. Обидва документи враховують виклики, спричинені війною, та визначають підходи до відновлення у відповідних сферах. Паралельно оновлюються операційні плани чинних стратегій. Зокрема, Операційний план заходів з реалізації Державної стратегії управління лісами до 2035 року передбачає заходи з відновлення лісів, пошкоджених внаслідок війни.

У 2025 році було затверджено низку державних програм, які інтегрують окремі елементи зеленого відновлення у процеси модернізації інфраструктури. Йдеться, зокрема, про модернізацію систем водовідведення та очищення стічних вод, енергетичну модернізацію теплостачання та термомодернізацію будівель. Частина програм має комплексний регіональний фокус. Зокрема, Державна цільова програма справедливої трансформації вугільних регіонів України до 2030 року передбачає врахування екологічної сталості як передумови справедливої трансформації. Водночас ці положення мають переважно декларативний характер і потребують розроблення чітких механізмів практичної реалізації.

Попри те, що окремі аспекти зеленого відновлення інтегруються у законодавство, секторальні та тематичні стратегії й операційні плани, без рамкового закону ці ініціативи залишаються недостатньо узгодженими. У результаті вони функціонують як паралельні треки, а не як цілісна система.

Попри певну позитивну динаміку інтеграції екологічних підходів у процеси відбудови,

окремі тенденції свідчать про ризик поступового послаблення природоохоронних стандартів. Зазначені процеси простежуються як на рівні формування правового регулювання, так і на рівні його практичного застосування, що потребує окремої уваги з боку органів державної влади, громадянського суспільства та міжнародних партнерів України.

Показовим прикладом регресивних змін у законодавчій сфері є зареєстрований у березні 2026 року законопроект № 15040-1, яким пропонується суттєво підвищити поріг, за якого є обов'язковим проведення оцінки впливу на довкілля щодо об'єктів інтенсивної аквакультури, – з 10 до 1000 тонн продуктивності на рік. Ухвалення такої норми фактично виводитиме переважну більшість підприємств аквакультури з-під дії процедури ОВД, що суперечить принципам екологічної інтеграції та зобов'язанням України в рамках зближення із законодавством ЄС у сфері охорони довкілля.

Не менш гострою є проблема якості практичного застосування чинного законодавства. Широкий суспільний та парламентський резонанс викликало будівництво вітроелектростанції на полонині Руна, а також подальше надання Міністерством економіки висновку з оцінки впливу на довкілля, яким планована діяльність була визнана допустимою. Поряд із просуванням нових реформ, принципово важливим залишається утримання вже досягнутих стандартів: запобігання регресивним змінам у законодавстві та практиці його застосування має розглядатися як самостійний пріоритет зеленого відновлення.

5.2

МІЖНАРОДНА ПІДТРИМКА
ЗЕЛЕНОГО ВІДНОВЛЕННЯ

Міжнародна підтримка інтеграції екологічного компоненту у відновлення України реалізується через кілька ключових підходів: умовне фінансування, коли надання коштів прив'язане до досягнення та верифікації екологічних показників; стандартизацію, що передбачає підтримку в обмін на впровадження екологічних норм, зокрема стандартів ЄС; а також фінансування цільових «зелених» проєктів, для яких екологічна мета є визначальною.

Окремим майданчиком координації зеленого відновлення є Платформа дій щодо зеленого відновлення України ([Platform for Action on the Green Recovery of Ukraine](#)), започаткована у червні 2024 року на Конференції з відновлення в Берліні за підтримки Уряду ФРН спільно з ЮНЕП, UNECE та ОЕСР у співпраці з Урядом України. У квітні 2025 року відбувся [Перший форум стейкхолдерів](#) Платформи, що об'єднав понад 800 представників органів державної влади, міжнародних організацій, фінансових інститутів, громадянського суспільства та приватного сектору з метою оцінки досягнутого прогресу та визначення пріоритетів на наступний рік. У грудні 2025 року на засіданні Координаційної групи Платформи представлено та схвалено до реалізації проєктну ініціативу [«Підтримка розвитку зелених інвестицій та фінансування»](#). Проєкт передбачає відбір 2–3 комунальних об'єктів у секторах водовідведення, управління відходами та енергетики для повного аналізу інвестиційного циклу та оцінки за зеленими критеріями.

Багатосторонні фінансові інституції відіграють ключову роль у формуванні системної підтримки відновлення України, однак ступінь інтеграції екологічних аспектів може суттєво відрізнятися навіть у межах однієї інституції. Зокрема, у

програмі Світового банку [RISE](#) («Стіжке, інклюзивне та екологічно збалансоване підприємництво») екологічна збалансованість визначена як один із критеріїв підтримки, а виплати прив'язані до досягнення та верифікації конкретних індикаторів. За результатами виконання програми у 2025 році до державного бюджету України надійшло 290 млн дол. США. Водночас [проєкт DRIVE](#) («Створення стійкої інфраструктури у вразливих середовищах в Україні») є прикладом масштабної інфраструктурної ініціативи, в якій кліматична адаптація виступає центральним елементом. Проєкт [спрямований](#) не лише на відновлення транспортної інфраструктури, а й на підвищення стійкості дорожньої мережі до впливу змін клімату.

Частина інструментів підтримки поєднує кілька цільових підходів, зокрема інтегруючи зелені питання з іншими пріоритетами відновлення. Восени 2025 року Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України спільно з ЄІБ, JASPERS та ЮНІСЕФ підписали [угоду](#) про стійкість водної інфраструктури. Вона об'єднує кредитне фінансування, технічну експертизу та урядову координацію у секторі, де зелений і гуманітарний виміри є тісно взаємопов'язаними.

ПРООН є однією з ключових агенцій, яка системно підтримує інтеграцію принципів зеленого відновлення в Україні. Зокрема, на початку 2025 року ПРООН в Україні за підтримки урядів Японії та Республіки Корея, а також Фонду відновлення громад України (UCRF), розпочала [ініціативу](#) з розчищення відходів руйнувань. Водночас [проєкт](#) «Area-Based Recovery in Ukraine», що реалізується у 2025-2028 роках із загальним бюджетом 120 млн дол.

США, спрямований на комплексне відновлення громад, розвиток місцевої економіки та підготовку до викликів євроінтеграції.

Частина проєктів багатосторонньої підтримки має виразний **довкіллевий фокус**, у межах якого питання відновлення поєднуються з цілями сталого розвитку. Зокрема, наприкінці 2025 року розпочато **проєкт** міжнародної технічної допомоги «Розширена мережа природоохоронних територій для збереження та розвитку біорізноманіття», спрямований на збереження біорізноманіття та підвищення кліматичної стійкості Карпат.

Підтримка ЄС у зеленій відбудові є найбільш різноплановою, поєднує як фінансові механізми та технічну допомогу, так і регуляторний тиск. Саме їх поєднання визначає реальний ефект участі ЄС у зеленому відновленні України.

Найбільш системоутворюючим нефінансовим інструментом є апроксимація довкіллевого та кліматичного законодавства ЄС як умова членства, яка водночас безпосередньо впливає на підходи до зеленого відновлення. З моменту набуття Україною статусу країни-кандидата на вступ до ЄС було здійснено суттєвий прогрес у розробці та впровадженні відповідного законодавства. Зокрема, у квітні 2026 року Уряд України схвалив **Національну програму** адаптації законодавства України до права ЄС (acquis ЄС), спрямовану на виконання умов членства. У межах розділу 27 «Довкілля та зміна клімату» Програма визначає 69 цілей, з яких 68 мають транспозиційний характер і передбачають часткову або повну імплементацію 190 актів права ЄС.

ЄС здійснює підтримку України через низку фінансових інструментів, однак у контексті відновлення та підтримки регуляторних реформ ключову роль відіграють Ukraine Facility та План України. Зелений вимір інтегрований у План України через загальні принципи та конкретні

кроки, що охоплюють реформи у сферах довкілля, клімату, енергетики, транспорту та сільського господарства. Виконання цих заходів є умовою для отримання регулярних (щоквартальних) виплат. У серпні 2025 року до Плану України були внесені зміни, проте вони стосувались більше часових рамок імплементації заходів, ніж їх змістовного наповнення.

Двостороння підтримка вирізняється більш чітким таргетуванням зелених пріоритетів, оскільки держави-донори мають можливість безпосередньо прив'язувати фінансування до конкретних секторів і очікуваних результатів.

Зокрема, така підтримка охоплює:

- відновлення енергетичного сектору, розвиток відновлюваної генерації та децентралізованого енергопостачання (Норвегія);
- розвиток систем управління побутовими відходами (Швеція);
- промислове відновлення із впровадженням екологічно чистих виробничих технологій (Японія);
- розвиток сталого землекористування та екологічну модернізацію аграрного сектору (Данія);
- розробку муніципальних енергетичних планів для громад (Нідерланди);
- енергоефективну модернізацію та промислове відновлення з урахуванням екологічних вимог (Німеччина);
- відбудову громад відповідно до стандартів ЄС (Литва);
- підвищення ефективності водокористування та модернізацію меліоративних систем (Італія).

Механізм «шефства» країн над окремими регіонами, який активно використовувався на початку повномасштабної війни, у 2025 році втратив статус пріоритетного інструменту двосторонньої підтримки. Водночас окремі донори, зокрема Данія, продовжують його

розвивати. Зокрема, у липні Данія спільно з ПРООН в Україні розпочала трирічний [проєкт](#) «Миколаївське стратегічне партнерство», спрямований на прискорення реконструкції та відновлення Миколаївської

області. Ініціатива зосереджується на трьох ключових напрямках, серед яких – зміцнення місцевого самоврядування, зокрема розвиток спроможності органів місцевої влади відігравати провідну роль у процесах відновлення.

5.3

ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО: ВІД АДВОКАЦІЇ ДО РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЄКТІВ ЗЕЛЕНОГО ВІДНОВЛЕННЯ

Громадянське суспільство сформувало розгалужену систему участі у зеленому відновленні, що виходить далеко за рамки традиційного спостереження і критики, – від адвокатування відбудови України на зелених засадах до надання практичної допомоги громадам.

Адвокація зеленого відновлення стала одним із ключових напрямів діяльності громадянського суспільства в Україні. Вона слугувала не лише способом заявити про свою позицію, а передусім інструментом впливу на формування державної політики у сфері відбудови.

Зокрема, Робоча група 3 «Довкілля, зміни клімату та енергетична безпека» Української національної платформи Форуму громадянського суспільства Східного партнерства та Робоча група 5 «Енергетика, транспорт, довкілля та зміна клімату» Української сторони Платформи громадянського суспільства Україна–ЄС у липні 2025 року підготували спільний [позиційний документ](#) «Відновлення України має відбутися на засадах сталого розвитку та європейської інтеграції». У цьому документі було сформульовано системні вимоги громадськості до зеленого відновлення.

У листопаді 2025 року ці ж робочі групи оприлюднили спільне [звернення](#) щодо покращення імплементації Ukraine Facility та

Плану України. У ньому вони наголосили на необхідності посилення зеленої складової цих інструментів і запропонували конкретні підходи: забезпечити наскрізну інтеграцію принципів зеленого переходу, запровадити критерії співвідношення між обсягами фінансування та досягнутими екологічними результатами, а також забезпечити вимірюваність показників відповідно до стандартів ЄС.

Українська кліматична мережа у 2025 році активно формувала [позицію](#) громадянського суспільства з ключових кліматичних питань, зокрема щодо COP-30, вуглецевих кредитів та кліматичних зобов'язань у контексті євроінтеграції. У січні 2026 року УКМ оприлюднила окрему [позицію](#) щодо справедливої трансформації України, яка поєднує кліматичні цілі із соціальними аспектами переходу, зокрема у процесі поступової відмови від вугілля.

Експертна та моніторингова підтримка процесів зеленого відновлення залишалася одним із ключових і затребуваних напрямів діяльності громадянського суспільства. Представники громадського сектору активно долучалися до роботи над законодавчими змінами та стратегічними документами. Зокрема, вони брали участь у підготовці змін до Закону України «Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року», який

потребує оновлення з урахуванням викликів відновлення та процесу вступу України до ЄС.

У 2025 році було опубліковано низку аналітичних досліджень і звітів, присвячених питанням зеленого відновлення України. Частина з них комплексно охоплює цю тематику (зокрема, [«Дорожня карта сталого відновлення України»](#), [«Національний комплексний звіт з оцінки зеленої трансформації для України»](#)), тоді як інші зосереджені на окремих аспектах, наприклад, [оцінці](#) викидів парникових газів, пов'язаних із конфліктами.

Одним із важливих напрямів діяльності громадянського суспільства у просуванні зеленого відновлення є моніторинг процесів відбудови. Він дозволяє не лише фіксувати поточний стан, а й виявляти тенденції та формулювати пропозиції щодо вдосконалення підходів до відновлення. Зокрема, у 2025 році реалізовувався [проект](#) «Контроль витрат на відновлення», у межах якого було створено онлайн-платформу [Big Recovery Portal](#). Вона акумулює інформацію про проекти відбудови та публічні інвестиції, надає аналітику відповідних видатків, а також залучає громадян до моніторингу якості, доцільності та ефективності реалізації проектів і здійснення громадського нагляду за їх виконанням.

Найбільш виразною тенденцією 2025 року стало посилення ролі громадських організацій як розробників конкретних рішень і виконавців проектів відновлення. Це набуває особливого значення в умовах обмеженої спроможності тих суб'єктів, які безпосередньо відповідають за реалізацію відбудови на місцевому рівні, і дозволяє частково компенсувати ці інституційні обмеження.

Громадянське суспільство традиційно відіграє важливу роль у розробці стратегічних документів планування. Зокрема, йдеться про підготовку

[зелених стратегій](#) відновлення і розвитку, а також [муніципальних енергетичних планів](#).

Водночас просвітницький напрям залишався одним із найбільш активних. Громадські організації розробляли та проводили [практичні навчальні програми](#) з питань зеленої відбудови, [тренінги для громадських активістів](#), а також підтримували [просвітницьку діяльність](#) у прифронтових громадах.

Інформування та забезпечення доступу до інформаційних ресурсів і надалі залишаються важливим напрямом діяльності громадянського суспільства у процесі відбудови України, зокрема її зеленого виміру. Така діяльність реалізується у різних формах: через ведення спеціалізованих вебресурсів з [аналітичними](#) та інформаційними матеріалами, а також підготовку тематичних [дайджестів](#). Показовим прикладом поєднання інформування та просвітництва із залученням медіа став запуск [подкасту](#) «Екомайбутнє – сьогодні». Ініціатива формує публічний дискурс навколо зеленого відновлення, охоплюючи теми від відновлюваної енергетики до сталого транспорту та євроінтеграції.

З початку повномасштабної війни суттєво зросла потреба у спеціалізованих платформах і базах даних, які б акумулювали інформацію про процеси відбудови в одному місці. Громадянське суспільство відреагувало на цей запит, створюючи відповідні інструменти як самостійно, так і у партнерстві з органами влади та іншими зацікавленими сторонами. Прикладом такої ініціативи є [онлайн-платформа](#) «Вікно відновлення», яка забезпечує доступ до структурованої інформації про відбудову.

Реалізація конкретних проектів відбудови і надалі залишається ключовим інструментом, який надає практичного виміру діяльності громадських організацій у просуванні зеленої відбудови на рівні громад. Такі проекти

охоплюють, зокрема, встановлення [сонячних електростанцій](#) для об'єктів громадської інфраструктури, впровадження [теплових насосів](#) у

багатоквартирних будинках, управління [відходами руйнувань](#), а також заходи у сфері водної та екологічної [безпеки](#).

5.4

ЗЕЛЕНА ВІДБУДОВА: БАЧЕННЯ ОСНОВНИХ СТЕЙКХОЛДЕРІВ

Обговорення тез щодо екологічної орієнтації відбудови засвідчило високий рівень підтримки серед усіх груп учасників фокус-груп. Учасники погоджуються, що відбудова України має бути спрямована не лише на відновлення зруйнованої інфраструктури, а й на довгострокову модернізацію економіки, підвищення енергоефективності та перехід до більш стійкої моделі розвитку. У цьому контексті зелена відбудова розглядається як стратегічна можливість для оновлення країни, а не як додатковий або другорядний компонент політики.

Водночас учасники наголошували на необхідності балансування екологічних цілей із економічними, соціальними та безпековими потребами. Зокрема, підкреслювалося, що хоча екологічно чисті технології часто потребують вищих початкових інвестицій, у довгостроковій перспективі вони є більш ефективними, стійкими та економічно доцільними. Особливу увагу приділяли необхідності уникнення відтворення застарілих технічних рішень і ризику перенесення в Україну екологічно шкідливих виробництв.

Для громад різних типів екологічна орієнтація відбудови має свої особливості. У тилових громадах акцент робиться на розвитку децентралізованих енергетичних систем, підвищенні енергоефективності та кліматичній стійкості інфраструктури. У прифронтових

громадах, поряд із підтримкою принципів сталого розвитку, наголошується на необхідності поєднання довгострокових екологічних цілей із потребами швидкого відновлення базових умов життєдіяльності.

Важливим висновком є також визнання системних викликів, зокрема обмеженої інституційної спроможності держави забезпечувати ефективно впровадження екологічного законодавства, недостатнього рівня інтеграції екологічних вимог у практику відбудови та потреби у розвитку інновацій і професійної експертизи.

У цьому контексті учасники підкреслювали важливу роль міжнародних партнерів, зокрема Європейського Союзу, як драйвера екологічної трансформації. Європейська інтеграція та пов'язані з нею вимоги розглядаються як ключовий фактор просування екологічних стандартів, удосконалення законодавства та інтеграції принципів сталого розвитку у державну політику. Водночас наголошувалося, що ефективність цього впливу залежить від поєднання зовнішніх стимулів із внутрішньою політичною волею, інституційною спроможністю та підтримкою з боку суспільства.

Окрему увагу учасники звертали на необхідність врахування досвіду країн ЄС, зокрема ризиків надмірно швидкого впровадження реформ без належної комунікації та залучення

громадян. У зв'язку з цим підкреслювалася важливість прозорості, пояснення змісту змін і формування суспільного запиту на екологічну трансформацію.

Загалом результати фокус-груп свідчать про наявність широкого консенсусу щодо необхід-

ності зеленої відбудови України. Водночас її реалізація потребує комплексного підходу, який поєднує екологічні стандарти з економічною доцільністю, забезпечує належний рівень державної спроможності та враховує роль міжнародних партнерів як каталізатора змін у межах ширшого процесу європейської інтеграції.

56

АРХІТЕКТУРА ВІДБУДОВИ УКРАЇНИ:
ТРАНСФОРМАЦІЯ ПІДХОДІВ І КЛЮЧОВІ
ВИКЛИКИ

АНАЛІТИЧНА ЗАПИСКА | ТРАВЕНЬ 2026 РОКУ

ВИСНОВКИ

ВИСНОВКИ

Упродовж 2025 року – на початку 2026 року система стратегічного планування відбудови України набула більшої структурованості та інституційної визначеності. Водночас вона й надалі залишається фрагментованою та багаторівневою. На міжнародному рівні центральну роль відіграє інструмент **Ukraine Facility** разом із **Планом України**, який фактично виконує функцію ключового рамкового документа, поєднуючи реформний, інвестиційний і фінансовий компоненти відбудови. Разом із тим міжнародні партнери дедалі чіткіше сигналізують про потребу у формуванні більш консолідованої національної стратегічної рамки, яка б забезпечувала узгоджене визначення пріоритетів і ефективне спрямування фінансових ресурсів.

На національному рівні 2025 рік став визначальним для формування системи управління публічними інвестиціями як одного з ключових інструментів відбудови. Запровадження середньострокового планування, розвиток секторальних портфелів, а також формування Єдиного проєктного портфеля публічних інвестицій свідчать про перехід до більш системного, структурованого та інструментально забезпеченого підходу. Водночас відсутність єдиного стратегічного документа загальнонаціонального рівня продовжує обмежувати можливості інтеграції окремих політик, програм і фінансових механізмів у цілісну довгострокову модель розвитку.

У цьому контексті поява на початку 2026 року ініціативи **Ukraine Prosperity Plan** може розглядатися як чергова спроба сформувати

узгоджене стратегічне бачення післявоєнної відбудови та економічного розвитку України. Водночас станом на сьогодні ця ініціатива перебуває на етапі політичного узгодження і поки що не набула характеристик повноцінного інструменту стратегічного планування, здатного визначати довгострокові пріоритети та забезпечувати їхню імплементацію.

Процеси фінансування відбудови дедалі виразніше свідчать про перехід до більш системного підходу. Ключову роль у цьому відіграє **реформа управління публічними інвестиціями**, яка закладає основу для більш проактивної та структурованої моделі планування. Йдеться, зокрема, про визначення пріоритетних проєктів і програм на основі єдиного портфеля, використання цифрових інструментів управління, застосування стандартизованих критеріїв відбору, а також запровадження механізмів постпроєктної оцінки. У 2025 році було реалізовано пілотний етап цієї реформи, який переважно охоплював центральний рівень. Подальше масштабування відкриває нові можливості для громад, однак їхня інституційна спроможність — зокрема щодо підготовки якісної проєктної документації та управління реалізацією проєктів — залишається обмеженою і потребує цілеспрямованого посилення.

На міжнародному рівні 2025 рік характеризувався посиленням координації донорської підтримки в межах великих платформних механізмів, насамперед **Ukraine Facility** та **Ukraine Investment Framework**, а також поглибленням фінансово-інвестиційної взаємодії України з

державами-партнерами. Водночас ключовим структурним викликом залишається недостатній рівень залучення приватного капіталу. Попри запровадження окремих інструментів, зокрема механізму страхування воєнних ризиків та оновлення законодавства у сфері публічно-приватного партнерства, цілісна система управління ризиками для приватних інвесторів все ще перебуває на стадії формування. Це суттєво обмежує можливості масштабування інвестицій у відбудову та підкреслює необхідність подальшого розвитку відповідних фінансових і інституційних механізмів.

На міжнародному рівні фактично сформувалася багаторівнева система координації відбудови, яка поєднує політичні майданчики високого рівня, такі як **Ukraine Recovery Conference**, постійно діючі механізми узгодження допомоги, зокрема **Ukraine Donor Platform**, а також прикладні інвестиційні формати, як-от **ReBuild Ukraine**. Така архітектура дозволяє забезпечувати як стратегічне узгодження пріоритетів, так і операційне просування конкретних проєктів і ініціатив.

Водночас національна система координації відбудови залишається складною та певною мірою фрагментованою. Серед ключових викликів — необхідність узгодження позицій між різними державними інституціями, уникнення дублювання функцій і повноважень, а також забезпечення ефективної інтеграції міжнародного, національного та місцевого рівнів планування і реалізації відбудови. Окремою проблемою залишається недостатньо інституціоналізована участь громадянського суспільства та бізнесу у формалізованих процесах прийняття рішень, що обмежує потенціал для більш інклюзивного та збалансованого формування політик.

Таким чином, подальша ефективність процесу відбудови значною мірою визначатиметься не лише обсягами залученого фінансування, але

й спроможністю держави забезпечити узгоджене, комплексне та прозоре управління цим процесом, включно з належною координацією між усіма ключовими акторами.

Упродовж 2025 – початку 2026 років процеси відновлення громад і регіонів розвивалися у тісній взаємодії з реформами державної політики в суміжних сферах — передусім регіональної політики, децентралізації, розмежування повноважень між органами державної влади та місцевого самоврядування, а також у контексті євроінтеграційного курсу України. Водночас ці процеси відбувалися з урахуванням безпекових викликів, спричинених війною, зокрема системних атак на об'єкти енергетики та інфраструктуру життєзабезпечення громад, їх руйнування та необхідності захисту населення в таких умовах. У результаті питання підвищення стійкості громад і регіонів вийшли на перший план, зокрема через розроблення та впровадження відповідних планів стійкості. Одним із ключових трендів 2025 року стало формування диференційованого підходу до відновлення, зокрема щодо прифронтових громад, що супроводжувалося запровадженням спеціальних механізмів їх підтримки.

У 2025 році міжнародні партнери поряд із наданням фінансової допомоги для відбудови дедалі більше зосереджуються на посиленні інституційної та управлінської спроможності громад і регіонів. Фінансова підтримка поєднується з консультаційним супроводом розроблення стратегічних документів, навчанням представників органів місцевого самоврядування, а також розвитком спроможності агенцій регіонального розвитку. Такий підхід спрямований на забезпечення більш ефективного планування, реалізації та супроводу проєктів відновлення і розвитку на місцевому рівні.

У 2025 році так і не було усунуто законодавчий вакуум у визначенні правових рамок зеленого

відновлення України: проєкт Закону «Про засади зеленого відновлення України» залишився на стадії представлення та громадського обговорення і станом на квітень 2026 року не був ухвалений. Водночас упродовж 2025 – початку 2026 років в Україні приймалися стратегічні та програмні документи у сфері довкілля і зміни клімату, а також в інших секторальних політиках, які в тій чи іншій мірі містили елементи «зеленої» складової. Однак ці документи формуються як паралельні треки, а не як елементи цілісної системи зеленого відновлення. Відсутність рамкового законодавства фактично перетворює кожен із них на ізольований політичний намір, не інтегрований у єдину стратегічну логіку.

Євроінтеграційні вимоги на сьогодні залишаються одним із ключових драйверів просування порядку денного зеленого відновлення. Водночас цей механізм має переважно характер зовнішнього стимулу і лише частково трансформується у внутрішню політичну волю та сталий суспільний запит. У цих умовах визначальним чинником просування зеленого порядку денного стає поєднання міжнародної підтримки з активною роллю громадянського суспільства, яке виступає як каталізатор змін і водночас інструмент підвищення підзвітності державної політики.

An abstract architectural line drawing in white, consisting of various geometric shapes like rectangles, triangles, and circles, some of which are interconnected to form a complex, grid-like structure. It is positioned on the left side of the page, overlapping a solid green background.

60

АРХІТЕКТУРА ВІДБУДОВИ УКРАЇНИ:
ТРАНСФОРМАЦІЯ ПІДХОДІВ І КЛЮЧОВІ
ВИКЛИКИ

АНАЛІТИЧНА ЗАПИСКА | ТРАВЕНЬ 2026 РОКУ

РЕКОМЕНДАЦІЇ

РЕКОМЕНДАЦІЇ

Проведений аналіз процесів відбудови України, їхніх тенденцій і системних викликів дозволяє сформулювати низку рекомендацій, спрямованих на підвищення ефективності відновлення та інтеграцію його зеленого виміру.

РОЗРОБИТИ ДОВГОСТРОКОВУ СТРАТЕГІЧНУ РАМКУ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ, ІНТЕГРУВАВШИ В НЕЇ ПРИНЦИПИ ЗЕЛЕНОГО ВІДНОВЛЕННЯ.

Ефективне планування відбудови, включно з її зеленим виміром, потребує чіткого бачення того, якою Україна прагне стати у довгостроковій перспективі. За відсутності такої рамки відбудова ризикує залишитися реакцією на завдані руйнування, а не інструментом цілеспрямованого формування майбутньої моделі розвитку країни.

У зв'язку з цим доцільно розробити довгострокову стратегію розвитку України, яка визначатиме її місце в європейській та глобальній економіці, окреслюватиме ключові пріоритети та встановлюватиме орієнтири підвищення добробуту населення. Така стратегія має виконувати інтегруючу функцію, забезпечуючи узгодженість між секторальними політиками, інвестиційними рішеннями та програмами відбудови.

Зелене відновлення має бути закріплене у цій рамці не як окремий напрям політики, а як наскрізний принцип, обов'язковий для всіх сфер розвитку — від енергетики та промисловості до регіональної політики та відновлення громад. Це передбачає системну інтеграцію екологічних і кліматичних цілей у процеси планування, фінансування та реалізації відбудови.

Стратегія повинна містити чітко визначені, вимірювані цілі та передбачати конкретні інструменти їх досягнення. Це забезпечить її практичну застосовність і дозволить використовувати як дієвий орієнтир для прийняття рішень на всіх рівнях управління.

ЗАБЕЗПЕЧИТИ ВЕРХОВЕНСТВО ПРАВА ТА ІНСТИТУЦІЙНУ СПРОМОЖНІСТЬ ЯК ПЕРЕДУМОВУ ЗАЛУЧЕННЯ ПРИВАТНОГО КАПІТАЛУ ДО ЗЕЛЕНОГО ВІДНОВЛЕННЯ.

Залучення приватних інвестицій до зеленого відновлення безпосередньо залежить від якості правового середовища та спроможності

державних інститутів. За умов правової невизначеності, слабого захисту права власності та обмеженої передбачуваності регуляторної

політики приватний капітал не готовий брати на себе ризики довгострокового інвестування, особливо в умовах воєнної та післявоєнної економіки.

У цьому контексті євроінтеграційний процес має розглядатися як ключовий інструмент формування інституційного середовища, сприятливого для залучення приватних інвестицій, зокрема у сфері зеленого відновлення. Імплементация стандартів Європейського Союзу у сфері верховенства права, захисту інвестицій та регуляторної передбачуваності створює основу для зниження ризиків і підвищення довіри з боку інвесторів.

Визначальну роль у цьому процесі відіграє переговорний кластер 1 «Основи процесу всту-

пу до ЄС» (Fundamentals), прогрес у межах якого є передумовою відкриття та закриття всіх інших переговорних розділів. Таким чином, досягнення бенчмарків цього кластеру фактично виступає наскрізним інституційним індикатором якості державного управління і є важливим сигналом для приватних інвесторів щодо правової надійності та регуляторної передбачуваності країни.

Відповідно, реформи у сфері верховенства права та антикорупційної політики мають розглядатися не лише як частина євроінтеграційних зобов'язань, але як невід'ємна складова стратегії зеленого відновлення, без якої масштабне залучення приватного капіталу залишатиметься обмеженим.

ПОСИЛИТИ ІНСТИТУЦІЙНУ СПРОМОЖНІСТЬ ГРОМАД ДЛЯ ЕФЕКТИВНОЇ РЕАЛІЗАЦІЇ РЕФОРМИ УПРАВЛІННЯ ПУБЛІЧНИМИ ІНВЕСТИЦІЯМИ ТА ВІДБУДОВИ.

Ефективне впровадження реформи управління публічними інвестиціями на місцевому рівні безпосередньо залежить від здатності громад готувати якісну проєктну документацію та управляти реалізацією проєктів. Водночас значна частина громад стикається з браком кваліфікованого персоналу, що обмежує їхню спроможність повноцінно використовувати нові інструменти планування та фінансування відбудови.

Для подолання цього виклику доцільно розглянути кілька взаємодоповнювальних підходів. Одним із можливих рішень є запуск державної програми підготовки та розміщення сертифікованих «проєктних менеджерів з відновлення», які могли б працювати на рівні громад або надавати їм системну підтримку. Водночас, з огляду на вже сформовану інституційну архітектуру відновлення та

регіонального розвитку, більш реалістичним і масштабованим підходом є посилення ролі Агенцій регіонального розвитку як координаційних центрів і операторів регіонального відновлення. Розвиток їхньої спроможності дозволить забезпечити методичну, експертну та проєктну підтримку не лише на рівні регіонів, але й безпосередньо для громад, а також сприятиме поширенню успішних практик.

Окремого значення набуває питання інтеграції євроінтеграційного виміру у процеси відновлення на місцевому рівні. Попри те, що євроінтеграція та інституційна спроможність визначені як ключові вектори реформи місцевого самоврядування, більшість громад не має достатнього кадрового ресурсу для самостійного впровадження вимог *acquis* ЄС. У зв'язку з цим нарощування інституційної спроможності має включати системну

підтримку громад у питаннях євроінтеграції — від роз'яснення змісту актів ЄС до інтеграції відповідних зобов'язань у плани відновлення та розвитку.

Такий підхід дозволить не лише підвищити якість підготовки та реалізації проєктів, але й забезпечити узгодженість процесів відбудови з довгостроковими цілями європейської інтеграції України.

ЗАБЕЗПЕЧИТИ ПРОЗОРИСТЬ ВИКОРИСТАННЯ КОШТІВ МІЖНАРОДНОЇ ДОПОМОГИ, ЗОКРЕМА В РАМКАХ UKRAINE FACILITY.

Ukraine Facility має трирівневу структуру, що охоплює бюджетну підтримку, інвестиційні інструменти та технічну допомогу. Якщо реалізація першого компонента супроводжується відносно високим рівнем прозорості — зокрема через публічне звітування та щоквартальні виплати, прив'язані до верифікованих індикаторів, — то інформація щодо конкретних операцій у межах другого та третього компонентів залишається обмежено доступною для громадянського суспільства.

Для підвищення прозорості доцільно запровадити обов'язкове публічне розкриття інформації про операції другого компонента в розрізі окремих проєктів, включно з даними про

обсяги фінансування, цілі, а також екологічні та соціальні показники. Важливим кроком є також створення формалізованих процедур подання та врахування позицій громадських організацій у процесах ухвалення рішень, а також забезпечення їхньої участі у моніторингу реалізації заходів у межах третього компонента.

Прозорість реалізації Ukraine Facility має розглядатися не лише як вимога з боку Європейського Союзу, але як самостійний пріоритет державної політики, що є критично важливим для підвищення довіри, забезпечення підзвітності та ефективного використання міжнародної допомоги.

ЗАПРОВАДИТИ ПІДГОТОВКУ ЩОРІЧНОГО КОНСОЛІДОВАНОГО ЗВІТУ ПРО ЗАЛУЧЕННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСУВАННЯ ВІДНОВЛЕННЯ.

Фрагментарність і обмежена доступність даних щодо залучення та використання фінансових ресурсів на відбудову ускладнюють формування цілісного уявлення про обсяги фінансування, його структуру та ефективність використання. Наразі відповідна інформація залишається розпорошеною між різними органами державної влади, а також окремими звітами міжнародних партнерів, що обмежує

можливості для системного аналізу та підвищення підзвітності.

З метою подолання цього виклику доцільно запровадити підготовку та регулярне оприлюднення щорічного консолідованого звіту про залучення і використання фінансування відновлення. Такий звіт має інтегрувати інформацію з різних джерел, забезпечуючи

узгоджене представлення даних про обсяги фінансування, напрями його використання, джерела коштів, а також досягнуті результати.

Консолідований звіт повинен стати системним інструментом підзвітності та прозорості, який є однаково важливим для органів державної

влади, громадянського суспільства та міжнародних партнерів. Його запровадження сприятиме підвищенню довіри до процесу відбудови, покращенню координації між учасниками та створенню основи для більш ефективного планування і використання ресурсів.

ЗАПРОВАДИТИ СИСТЕМНИЙ МОНІТОРИНГ ВИКОНАННЯ ДОМОВЛЕНОСТЕЙ, ДОСЯГНУТИХ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ КОНФЕРЕНЦІЙ З ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ ТА ВИСТАВОК-КОНФЕРЕНЦІЙ REBUILD UKRAINE.

Щорічні конференції з відновлення України (URC) та ReBuild Ukraine фіксують значний обсяг політичних зобов'язань, інвестиційних угод та заяв про наміри, які формують важливу частину міжнародної архітектури підтримки відбудови. Водночас механізми системного відстеження їх виконання залишаються недостатньо розвиненими, що ускладнює оцінку фактичного прогресу та підзвітності сторін.

З метою усунення цього недоліку доцільно запровадити регулярну підготовку та оприлюднення щорічного публічного звіту про стан виконання домовленостей URC та ReBuild Ukraine, включно з аналізом досягнутих

результатів, рівня реалізації зобов'язань та ключових перешкод. Такий звіт має стати інструментом прозорості та основою для коригування політик і пріоритетів.

Крім того, доцільно інституціоналізувати розгляд стану виконання попередніх домовленостей як обов'язковий елемент порядку денного кожної наступної Конференції з відновлення України. Це сприятиме підвищенню відповідальності учасників, посиленню довіри між партнерами та забезпеченню більш результативного використання політичних і фінансових домовленостей у процесі відбудови.

ПРИЙНЯТИ РАМКОВИЙ ЗАКОН ТА ВИЗНАЧИТИ ЄДИНІ ЗАСАДИ ЗЕЛЕНОГО ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ.

Відсутність рамкового законодавства залишається однією з ключових прогалин у правовому регулюванні зеленого відновлення. Інтеграція окремих екологічних елементів у різні нормативно-правові акти без єдиної системної основи призводить до фрагментації підходів, неузгодженості вимог і ускладнює практичну реалізацію відбудови на засадах сталого розвитку.

З огляду на це доцільно ухвалити спеціальний рамковий закон, який визначатиме єдині підходи до розуміння та змісту зеленого відновлення, його принципи, інструменти та механізми реалізації. Такий закон має передбачати, зокрема, встановлення обов'язкових екологічних критеріїв для проектів, що фінансуються з публічних джерел, процедури перевірки їх відповідності цим критеріям, а

також чітко визначені правові наслідки у разі їх недотримання.

Прийняття такого закону створить цілісну правову основу для оцінки проєктів зеленого відновлення, сприятиме узгодженню підходів

із міжнародними партнерами та забезпечить порівнянність результатів відбудови. Крім того, це підвищить передбачуваність регуляторного середовища та дозволить інтегрувати принципи зеленого відновлення у всі ключові політики і програми розвитку.

ВІДНОВИТИ МІНІСТЕРСТВО ЗАХИСТУ ДОВКІЛЛЯ ТА ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ УКРАЇНИ ЯК ІНСТИТУЦІЙНУ ОСНОВУ ЗЕЛЕНОГО ВІДНОВЛЕННЯ.

Ліквідація Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України та передача його функцій до Міністерства економіки призвели до послаблення інституційної спроможності держави у сфері довкілєвої політики. У таких умовах екологічні питання дедалі частіше розглядаються не як самостійна політична ціль, а як допоміжний або обмежувальний фактор для економічного зростання. Це створює ризики пріоритетизації короткострокових економічних результатів над довгостроковими цілями зеленого відновлення.

У зв'язку з цим доцільно відновити Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України як окремий центральний орган виконавчої влади, відповідальний за формування

та реалізацію державної політики у сфері охорони довкілля. Такий крок є необхідною передумовою для забезпечення системності, послідовності та інституційної сталості довкілєвої політики в умовах відбудови.

Політичний мандат відновленого міністерства має бути розширений і включати, окрім традиційних функцій у сфері охорони довкілля, повноваження щодо формування та реалізації державної кліматичної політики, а також координації процесів зеленого відновлення. Це дозволить інтегрувати екологічний та кліматичний вимір у всі ключові політики відбудови та розвитку, забезпечуючи їх узгодженість із довгостроковими цілями сталого розвитку та європейської інтеграції.

ЗАБЕЗПЕЧИТИ ПОСИЛЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО КОМПОНЕНТУ ТА СТРУКТУРОВАНУ УЧАСТЬ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА У НАСТУПНОМУ ПЛАНІ УКРАЇНИ.

Чинний План України визначає умови реалізації першого компонента Ukraine Facility на 2024–2027 роки. Підготовка наступного Плану створює важливе вікно можливостей для посилення його екологічного виміру. Зокрема, йдеться про необхідність системного застосування принципу «не завдавати суттєвої

шкоди» (Do No Significant Harm), а також забезпечення досягнення кліматичних цілей, включно з орієнтиром спрямування не менше 20% фінансування другого компонента та інвестицій у межах Плану на кліматично орієнтовані заходи.

Водночас процес розроблення наступного Плану потребує якісно нового рівня участі громадянського суспільства. Для цього доцільно створити інституціоналізовану платформу для подання позицій організацій громадянського суспільства щодо змісту Плану із запровадженням прозорих процедур їх розгляду та врахування в офіційних документах. Це дозволить підвищити якість планування, забезпечити врахування різних перспектив і зміцнити підзвітність процесу.

Окремої уваги потребує розширення доступу громад до фінансування в межах Ukraine Facility. Зокрема, доцільно розробити зрозумілі

та доступні методології подання проєктних концепцій для публічного інвестиційного фінансування, що дозволить органам місцевого самоврядування активніше долучатися до формування портфеля проєктів. Водночас у наступному циклі Facility варто передбачити пріоритетну грантову підтримку для організацій громадянського суспільства як важливих учасників процесу відбудови.

Такий підхід сприятиме інтеграції екологічних пріоритетів у фінансові інструменти відновлення та забезпечить більш інклюзивну, прозору й ефективну модель формування та реалізації державної політики відбудови.

СФОРМУВАТИ ВНУТРІШНІЙ СУСПІЛЬНИЙ ЗАПИТ НА ЗЕЛЕНЕ ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ.

На сьогодні зелений порядок денний відновлення України значною мірою просувається завдяки вимогам міжнародних партнерів, євроінтеграційним зобов'язанням та активності громадянського суспільства. За відсутності широкої внутрішньої підтримки така модель залишається вразливою, оскільки не спирається на стійкий суспільний запит і може втрачати пріоритетність у процесі ухвалення рішень.

У зв'язку з цим доцільно цілеспрямовано формувати внутрішній суспільний запит на зелене відновлення, зокрема через розроблення та реалізацію національної комунікаційної стратегії, орієнтованої на широку аудиторію.

Така стратегія має пояснювати переваги зеленого відновлення через конкретні та зрозумілі для громадян вигоди — підвищення тривалості та якості життя, покращення стану довкілля, якості повітря і води, зменшення витрат на енергію та підвищення стійкості громад.

Публічна комунікація має бути спрямована на формування сприйняття зеленого відновлення не як зовнішнього нав'язаного порядку денного, а як раціонального та економічно обґрунтованого вибору розвитку країни. Це сприятиме підвищенню рівня суспільної підтримки відповідних політик, а також їхній сталій імплементації у довгостроковій перспективі.

ДОДАТОК

СЛОВНИК ПРОЦЕСІВ, ІНСТИТУЦІЙ ТА ПРОГРАМ ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ

АМЕРИКАНО-УКРАЇНСЬКИЙ ІНВЕСТИЦІЙНИЙ ФОНД ВІДБУДОВИ

Двосторонній фінансовий інструмент, створений Україною та США для залучення інвестицій у відбудову та економічний розвиток України.

ДЕРЖАВНЕ АГЕНТСТВО ВІДНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ ІНФРАСТРУКТУРИ УКРАЇНИ

(Агентство відновлення)

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері відбудови та розвитку інфраструктури, планування, фінансування та реалізації проєктів відновлення.

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ФЛАГМАНСЬКИЙ ФОНД ДЛЯ ВІДБУДОВИ УКРАЇНИ

(European Flagship Fund for
the Reconstruction of Ukraine)

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері відбудови та розвитку інфраструктури, планування, фінансування та реалізації проєктів відновлення.

КООРДИНАЦІЙНИЙ ЦЕНТР З ПИТАНЬ ВІДНОВЛЕННЯ РЕГІОНІВ

Урядовий консультативно-дорадчий орган, створений для узгодження дій центральних і місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій з питань координації відновлення регіонів.

КООРДИНАЦІЙНИЙ ЦЕНТР З РЕАЛІЗАЦІЇ КОМПЛЕКСНИХ ПЛАНІВ СТІЙКОСТІ РЕГІОНІВ І ОКРЕМИХ МІСТ

Урядовий консультативно-дорадчий орган, створений для узгодження дій центральних і місцевих органів виконавчої влади з питань виконання комплексних планів стійкості.

МЕХАНІЗМ РОЗШИРЕНОГО ФІНАНСУВАННЯ

([Extended Fund Facility \(EFF\)](#))

Інструмент кредитування МВФ для надання середньострокової фінансової допомоги країнам з проблемами платіжного балансу. 26 лютого 2026 року Виконавча рада МВФ схвалила нову чотирирічну [угоду](#) EFF для України, спрямовану на підтримку економічної стабільності, фінансування військових витрат та просування структурних реформ у контексті євроінтеграції.

НАЦІОНАЛЬНА УСТАНОВА РОЗВИТКУ

[Фінансова установа](#), створена на базі Фонду розвитку підприємництва, що надає фінансову, інформаційну та консультаційну підтримку суб'єктам мікро-, малого та середнього підприємництва з метою сприяння економічному розвитку та відновленню України.

ОФІС ІЗ ЗАЛУЧЕННЯ ТА ПІДТРИМКИ ІНВЕСТИЦІЙ

([UkraineInvest](#))

Уповноважена КМУ установа для підтримки інвестиційних проєктів із значними інвестиціями.

ПРОГРАМА ЕКСТРЕНОГО ВІДНОВЛЕННЯ

[Спільна ініціатива](#) України та Японії (через агентство JICA), спрямована на швидку відбудову критичної інфраструктури у сферах енергетики, транспорту, охорони здоров'я, освіти, водопостачання та гуманітарного розмінування. Програма реалізується на грантовій основі поетапно; п'ятий етап розпочато у лютому 2026 року.

УКРАЇНСЬКА ПЛАТФОРМА ДОНОРІВ

([Multi-agency Donor Coordination Platform](#))

Створена за рішенням лідерів G7 у 2022 році з метою координації міжнародної підтримки фінансових потреб України, її економічного відновлення та відбудови. Платформа співпрацює з українськими органами влади для визначення та пріоритетизації стратегічних потреб з урахуванням програми реформ, умов донорського фінансування та євроінтеграційного курсу України.

ФОНД ВІДНОВЛЕННЯ ГРОМАД УКРАЇНИ

[\(UCRF\)](#)

BIG RECOVERY PORTAL

[\(BRP\)](#)

DREAM

[\(Digital Restoration Ecosystem
for Accountable Management\)](#)

EU4RECONSTRUCTION

PLATFORM FOR ACTION ON THE GREEN RECOVERY OF UKRAINE

[\(Платформа дій щодо зеленого
відновлення України\)](#)

REBUILD UKRAINE

RECOVERY FUND

Багатосторонній партнерський фонд для підтримки відновлення територіальних громад, що постраждали внаслідок збройної агресії росії.

Онлайн-платформа, яка збирає базу проєктів відбудови та публічних інвестицій, аналітику відповідних видатків та залучає громадян до моніторингу якості, доцільності та ефективності реалізації проєктів, а також нагляду за процесом їх виконання.

Державна цифрова екосистема управління публічними інвестиціями, яка є «єдиним вікном» для проєктів і програм, для реалізації яких необхідно залучення бюджетних коштів.

Ініціатива Team Europe із бюджетом 37 мільйонів євро та тривалістю три роки спрямована на посилення врядування та інституційної спроможності системи відбудови України, а також забезпечення ефективних і прозорих публічних інвестицій відповідно до стандартів ЄС. Спільно впроваджується GIZ, Expertise France, Міністерством закордонних справ Данії та Центром управління проєктами Литви (CPVA).

Міжнародна ініціатива високого рівня, що об'єднує Уряд України, міжнародні організації та партнерів з розвитку задля забезпечення скоординованого та системного підходу до зеленого відновлення України.

Міжнародна виставково-конференційна **платформа**, яка слугує операційним інструментом для просування, презентації та залучення фінансування проєктів відбудови України.

Фінансовий **інструмент**, який формується Урядом України спільно з міжнародними партнерами для акумулювання та спрямування коштів на фінансування проєктів відбудови.

RECOVERY TASK FORCE

Координаційний [механізм](#), ініційований Урядом України спільно з міжнародними партнерами, який об'єднує представників донорів і державних органів для узгодження, прискорення та синхронізації процесів прийняття рішень у сфері відбудови.

UKRAINE FACILITY

[Механізм](#) підтримки України Європейським Союзом, який дозволить ЄС надати Україні до 50 мільярдів євро стабільної та передбачуваної фінансової [підтримки](#).

UKRAINE INVESTMENT FRAMEWORK

[\(UIF\)](#)

Інвестиційний компонент механізму Ukraine Facility, спрямований на мобілізацію державних і приватних інвестицій для відбудови та економічного розвитку України.

UKRAINE PLAN

[\(План України\)](#)

Ключовий стратегічний документ у межах механізму Ukraine Facility, який визначає програму реформ, інвестицій та фінансування відбудови України на середньострокову перспективу (2024–2027 роки).

UKRAINE RECOVERY CONFERENCE

[\(URC\)](#)

Щорічний міжнародний високорівневий форум, який слугує політико-стратегічною платформою для координації відбудови України між урядом України, міжнародними партнерами, фінансовими інституціями, бізнесом та громадянським суспільством.

